11955

TEATRE CATALÁ

LA VEU DEL POBLE

I

EL POBLE DE LA VEU

REVISTA D' ACTUALITAT

Barcelonina, en un acte, dividit en un pròlec y cinc quadros, original de

D. F. L.

5

BIBLIOTECA DE

JOVENTUT TEATRAL

LA VEU DEL POBLE

i

EL POBLE DE LA VEU

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/laveudelpobleiel1355fl

BIBLIOTECA DE JOVENTUT TEATRAL

La Veu del Poble
i
El Poble de la Veu

REVISTA D' ACTUALITAT

BARCELONINA, EN UN ACTE DIVIDIT EN UN PRÓLEC
Y CINC QUADROS, ORIGINAL DE

W. F. - L.

Aquesta obra fou estrenada ab música del mestre Obäesco
en el Teatre Granvia,
(Teatre Líric Català) la nit del 26 de Febrer de 1910

BARCELONA

LLIBRERIA CIENTÍFIC-LITERARIA DE JOSEP AGUSTÍ
ELISABETS, 4

PRÓLEG

La escola clausurada

Una escola molt tronada y completament buida d'alumnes. Mestre Tarot, assegut a la trona, se lamenta dolorosament. Curta melopea.

ESCENA PRIMERA

MESTRE TAROT

Cap pa a la post, cap ral a la butxaca;
sóc a la trona y són deserts els bancs...
Les prèdiques que faci ma sapiencia
se perden en el buit com mos afanys,
y penso, y m'encaparro, y m'aburreixo,
y badallo de fàstic y de fam.
Per no ser mestre, es dir, per no ser burro,
per poderme guanyar el pa com cal,
donaría mon ànima al diable,
a tot sér que'm tregués d'aquest mal pas,
perque ara'm dempno d'un enfit de fàstic
si d'un enfit de ciencia's dempnà Faust!

(*Ha dit els últims versos fent bacaines, y a la fi queda adormit, el cap sobre la taula*)

609474

ESCENA II

MESTRE TAROT *y* EN BANYETA

(Se sent un gran espetec de música y apareix EN BANYETA *entre flames, per escotilló)*

BANYETA

(Tocant a Mestre Tarot la espatlla)
Mestre Tarot, Mestre Tarot, desvètllat!

M. TAROT

¡Què! ¿Què hi ha?

BANYETA

Sóc jo, mestre Tarot. M'has cridat y aquí'm tens.

M. TAROT

¡Y ara! ¿No ets en Banyeta de la Sala Mercè? ¿Per ont has entrat, si totes les portes són tancades?

BANYETA

Per escotilló.

M. TAROT

¿Com en les comedies?

BANYETA

Déixat de comedies. Com en la realitat. Tot dimoni que s'estima, entra sempre per escotilló. He vingut perque m'has cridat.

M. TAROT

¿Jo?... Ah, sí, ja me'n recordo. Però tu ets el dimoni de la Sala Mercè...

BANYETA

Ja ho has dit una altra vegada. ¿Y què?

M. TAROT

Que no hi estic per dimonis clericals.

BANYETA

¡Com se coneix que no'm coneixes! Am mi's va a tot arreu. Sóc alhora el símbol del Bé y del Mal; sóc renegat y creyent; sóc una conjunció de dreta y esquerra. Avui com avui, tota persona—¿què vol dir tota persona?,—tot dimoni que sàpiga ont té les banyes, es clerical.

M. TAROT

Poc se divertirà qui vagi am tu.

BANYETA

¿Això't creus?

M. TAROT

No hi ha sino arribarse fins al teu reialme de cân Graner. Am tanta película mansoya un s'hi ensopeix d'una manera!...

BANYETA

Y del Principal ¿què me'n dius?

M. TAROT

Que ja'n vas haver de fugir.

BANYETA

Poc sabs lo que t'empatolles! Tota obra començada per en Banyeta porta cúa com ell, y al Principal, de

cúa den Banyeta, encara n'hi queda un bon troç. Va començar am músiques celestials y calderes den Pere Botero, y ha acabat am les més grans entremaliadures del teatre francès trasplantades al català.

M. TAROT

Però un xic atenuades.

BANYETA

Sí, can-can am barretina. ¿Vols res més català? ¿Quí no se la posa si va de voluntari a la guerra? Ademés, el can-can es vert y la barretina vermella, y jo sempre he trobat que lliguen el vert y el vermell.

M. TAROT

Ay! Jo estic condempnat al gris, qu'es color de miseria!

BANYETA

Perque ets obscurantista.

M. TAROT

Vaig veient que tan mateix ets un dimoni amant del progrés... ¿Y què vols?

BANYETA

Ferte feliç.

M. TAROT

¿Que ho dius de debò? ¿Còn t'ho faràs?

BANYETA

De moment te treuré d'aquest lloc; però no ho faré jo mateix, sino una Fada, una Dòna. Dòna y Dimoni

comencen per la mateixa lletra y, si fa no fa, tenen el mateix poder, am la diferencia de que jo guanyo fent por am les banyes, y ella ensarronant am l'hermosura y l'astucia. Pensa que, al cridarme a mi, l'has cridada a n'ella. Am la seva vareta màgica entrarà y't farà entrar allà ont més li plagui. Déixat portar, doncs, am tota confiança com si fos jo mateix. (*Cridant:*) Ep, Fada! Puja! (*Apareix la Fada per escotilló*) Adeu, noy! (*Se'n va*)

ESCENA III

MESTRE TAROT *y* LA FADA

M. TAROT

¿Un dimoni que diu a Deu?... Dec somiar encara! Sí, perque això que veig (*Per la Fada*) ho sembla cosa de somni. Recristina, quin tipo més salau!

FADA

Aquí'm tens, puig m'has cridat.

M. TAROT

¿Jo a vostè? Dispensi: si ve a portar el noi a estudi, li adverteixo que la escola no funciona...

FADA

Res d'estudis ni de nois. Jo no tinc altres criatures ni altra familia que'ls homes: els homes malhaurats.

M. TAROT

Sí que està ben emparentada!

FADA

Jo'm dec a n'ells y visc pera servirlos y ajudarlos. Vinc a ferte un present.

M. TAROT

Veiàm.

FADA

Vinc a durte trèball.

M. TAROT

(Aquesta m'ha pres per altre). ¿Ja està ben segura que sóc jo qui l'ha cridada?

FADA

Més que tu mateix. Digues: ¿ja sabs treballar? ¿has treballat alguna vegada?

M. TAROT

No he fet res més en tota la meva vida. Vegi: el meu pare es manyà, el meu germà paleta y tinc tres cosins flequers.

FADA

Sí que has treballat! Molt bé. Veiàm, doncs. Ja que'l teu ofici de mestre d'estudi sofreix avui una gran crisi, tría lo que vols esser y tot seguit ho esdevindràs.

M. TAROT

Vull esser senyor.

FADA

Ho sento molt, però no pot esser. En aquest país on s'estila aquest ofici.

M. TAROT

Doncs vull esser ric,

FADA

¿Pera què?

M. TAROT

¿Còm s'entén pera què?! Pera poder gastar y donarme bona vida.

FADA

Val més que't triis un altre ofici. Si fossis ric, ni gastaries ni't donaríes bona vida. Es la llei d'aquest país.

M. TAROT

Sí qu'està malament!

FADA

¿Ara te'n adones?

M. TAROT

Voldría... voldría... esser amo d'un *cinematógrafo*.

FADA

¿Tu també? No files pas malament. Ara com ara es lo únic que dóna; però ja n'hi han masses. La gent n'està fins al coll; les *varietats* ja no són variades, en *Toribio* ja no fa riure, y el día més impensat el poble's llevarà de mal humor y la historia enregistrarà en ses pàgines fets vandàlics de la cinematografía. Hauríes de triar una altra cosa.

M. TAROT

¿Què vol que li digui, pobre de mi?... Jo no estic al *tanto* de lo que passa pel món.

FADA

Ja no seríes mestre d'estudi.

M. TAROT

Miri: ho deixo a la seva mà. Vostè mateixa vegi qu'es lo que'm pot convenir més.

FADA

Pensat y repensat, lo que més te convindrà es esdevenir corrector de probes d'una imprempta.

M. TAROT

¿Que dóna molt això?

FADA

No gaire, però ab les coses que veuràs y observaràs t'hi faràs panxons de riure y posaràs greix.

M. TAROT

No'm va pas mal.

FADA

Y ademés...

M. TAROT

Y ademés ¿què?

FADA

Ademés faràs possible la Revista.

M. TAROT

¿Quína Revista?

FADA

Deixaho estar; ja t'ho explicarà en Morató quan ne faci la crítica en els dèu o dotze periòdics dels quals es redactor de teatres.

M. TAROT

Deixemho estar, doncs.

FADA

Y ara, cap a cercar colocació.

M. TAROT

Cap a cercarne! ¿De manera que ja sóc corrector de probes?

FADA

Ja n'ets!

M. TAROT

Alanta, doncs, sense perdre temps. (*Fa un salt.*)

FADA

Mestre Tarot, no siguis aixelabrat. Parla am més repòs. Digues: *Alanta, doncs! (Am pausa).*

M. TAROT

Alanta! (Am modos).

(*Se'n van*)

QUADRO PRIMER

La Redacció mixta

Sala de les redaccions de LA VEU DEL POBLE y de EL POBLE E LA VEU.

A la esquerra (del públic) una gran taula de redacció en la que treballen els esquerrans. Es la redacció de EL POBLE DE LA VEU.

A la dreta una gran taula de redacció en la que treballen els dextrans. Es la redacció de LA VEU DEL POBLE.

Els primers escriuràn sempre am la mà esquerra y donaràn la mà esquerra al saludar. Amdues redaccions se donaràn la esquena.

Al fons, y al mitj, la porta d'entrada. Es una gran vidriera en la que un porter am llureya mixta, això es, mitj de capellà mitj de revolucionari, anunciarà l'arribada dels redactors y visitants. Al fons de tot, a banda y banda de la porta, la imprempta, ab les màquines rotatives que funcionen.

A un costat, y assegut en una cadira, el doctor JULÍ Y MARTIÁ personatge mut.

ESCENA PRIMERA

EL DIRECTOR DE LA VEU DEL POBLE, EL DIRECTOR DE EL POBLE DE LA VEU, LA ESTISORA, REDACTORS, OBRERS *de la imprempta*, BAILETS, *etz.*

Música

ESTISORA

Es un goig am mi comptar,
car l'èxit am mi no falla;

en la meva banca's talla
sense que calgui jugar.

TOTS

Doncs tallèm y retallèm
que tallar val més qu'escriure.
Doncs tallèm y retallèm
y quartilles omplirèm.

ESTISORA

Faig la feyna am més premura
que'l telègraf intraurbà;
admirats de ma finura
tots en mi posèu la mà.

TOTS

La hi posèm, la hi posèm,
y tu't tanques y tu t'obres.
La hi posèm, la hi posèm
¡y la mandra així tallèm!

(Se'n va la Estisora).

ESCENA II

Els mateixos menys La Estisora. Fada *y* Mestre Tarot. Els Redactors *s'hauràn assegut a llurs llocs y aniràn fent feina.*

M. TAROT

(*Entrant am la Fada y per la Estisora que surt*)
¿Quí es aqueixa dama?

FADA

Es la Estisora, eminenta colaboratriu dels periòdics nacionals.

M. TAROT

¡Sí que va depressa!

FADA

Sempre té molta feina; ara se'n va a recorrer les altres redaccions. Sense ella no hi hauría prempsa possible a Barcelona Es una maniàtica. Té un odi mortal a la prempsa francesa, qu'esmicola y retalla sense pietat.

M. TAROT

¿Y la tradueix bé?

FADA

No gaire, però'ls llegidors ja l'entenen. Els llegidors d'aquesta terra ho entenen tot. Altrament, lo qu'ella publica es lo més interessant dels periòdics nacionals.

M. TAROT

¿Aont som ara?

FADA

Som a la redacció dels dos diaris més importants del reialme, enemics mortals l'un de l'altre.

M. TAROT

¿Enemics mortals y viuen junts en la ma teixa sala en lmdırea mateixa mpta?

FADA

Això'ls facilita'l treball. Quan coneguis el funcionament de les seves redaccions, ho compendràs. Amdós publiquen els mateixos telegrames enviats per la mateixa agencia, la mateixa informació feta pels mateixos reporters. Les noticies de societats, conferencies, teatres, avisos, etz., les porten els mateixos interessats, que d'un tret maten dos pardals. Això es un dir.

M. TAROT

Però ¿y els treballs de redacció? Essent enemics, deuen tenir tendencies absolutament contraries.

FADA

Tant com tendencies... no't diré que sí. Lo que fan, es dir coses absolutament oposades. Així, pera estalviarse feina, decidiren establirse junts. Lo qu'escriuen els redactors d'aquí ho passen als redactors d'allí, y allí ont diu *sí* hi posen *no*, ont diu *bé* hi posen *malament*, ... y ja veus lo molt que això simplifica la feina.

M. TAROT

¿Y còm s'anomenen aquests diaris?

FADA

L'un s'anomena *La Veu del Poble*.

M. TAROT

¿Y l'altre?

FADA

L'altre, *El Poble de la Veu*.

M. TAROT

¿Ont es la redacció del primer?

FADA

No t'ho sabría dir. *La Veu del Poble* es a la dreta, però no sé si a mà dreta entrant o a mà dreta sortint... De totes maneres, no perdèm temps. Acòstat a qualsevol d'ells y demana feina.

M TAROT

(Acostantse a la taula de la esquerra del públic)
Deu el guard. ¿El director de *La Veu del Poble*?

DIRECTOR DEL POBLE

Allí al davant.

M TAROT

¡Còm s'entén! M'han dit que la redacció d'aquest diari era a la dreta.

D. DEL POBLE

Sí, senyor, a la dreta: allí.

M. TAROT

No ho sé, però'm sembla que la meva dreta es aquí.

D. DEL POBLE

Ja veurà, ja veurà... Vostè's mira això desde'l punt de vista de la porta.

M. TAROT

Y doncs ¿desde ont m'ho tinc de mirar?

D. DEL POBLE

Aquestes coses s'han de mirar sempre desde'l públic. Aquí no hi ha altra dreta ni altra esquerra que la de la galería.

M. TAROT

Entesos. Pel cas es lo mateix. Un servidor venía pera demanarli feina.

D. DEL POBLE

¿Feina de què?

M. TAROT

De corrector de probes.

D. DEL POBLE

Am molt gust, però primer haurà de mirar de trobar feina allí al davant.

M. TAROT

¿Que no me la pot donar vostè directament?

D. DEL POBLE

Sí, senyor, però es la costúm de la casa. Tots els que treballèm aquí a l'esquerra hem treballat abans allí a la dreta.

M. TAROT

¡Sí qu'es curiós!

D. DEL POBLE

Ja pot ben dirho. Però ens hi trobèm bé amb aquest ordre de coses.

M. TAROT

¿Els hi proba'l rescalfat?

D DEL POBLE

Sí, senyor. Si alguna vegada hem probat d'esser els primers en colocar a algú, ha acabat per anarsen amb e's d'allí al davant. ¿Veu? Teníem un senyor que feya g'oses...

M. TAROT

Dispensi, doncs. Passiho bé...

D. DEL POBLE

Passiho bé.

M. TAROT, *(a la Fada)*

Diu que haig d'anar a l'altra banda.

FADA

Tu mateix.

(*Acostantse a la taula de la dreta*)

Deu el guard.

DIRECTOR DE LA VEU

Deu el guard.

M. TAROT

¿El senyor director de *La Veu del Poble?*

D. DE LA VEU

Servidor. ¿Què se li ofería?

M. TAROT

Un servidor sóc el mestre Tarot y la senyora es una fada.

D. DE LA VEU

Als peus de vostè.

M. TAROT

Y veníem per feina

D. DE LA VEU

¿Feina? ¿Feina? Molt bé, molt bé. Vaja, vaja. Digui, digui. ¿De manera que vostès veníen per feina? ¡Sí que'm sab greu! Totes les places estàn ocupades.

M. TAROT, *(a la Fada)*

¡Ja es pega!

D. DE LA VEU

Vostè dèu esser literat, ¿no es això?

M. TAROT

No, senyor; no'n sóc gens. No he escrit mai ni un redolí, ni una *gacetilla* de diari.

D. DE LA VEU

¡Sí qu' es estrany! ¿Que no es català vostè?

M. TAROT

Sí, senyor; sóc de Besalú com en Cambó.

D. DE LA VEU

¡Ja es atreviment! ¡Y sense havèrnosho demanat! ¡Ja es prou!... De totes maneres, si vostè no es literat y no es pas una plaça de redactor lo que desitja, potser ens entendrèm. Precisament el corrector de probes que teníem ens ha abandonat.

M. TAROT

Se'n dèu haver anat a la esquerra.

D. DE LA VEU

Potser sí, ¡mare de Deu! Doncs, si li va bé 'l càrrec...

M. TAROT

¡Ni pintat! Era precisament lo que desitjava.

D. DE LA VEU

Vostè no s'estranyarà de que li faci unes quantes preguntes.

M. TAROT

¡Vol callar!

D. DE LA VEU

No, senyor: vull ferli unes quantes preguntes.

M. TAROT

Vull dir que digui, digui; faci...

D. DE LA VEU

¿Ja sab de gramàtica, vostè?

M. TAROT

No, senyor.

FADA

El senyor es mestre d'estudi.

D. DE LA VEU

¡Ah! Jo'm pensava qu'era advocat.

M. TAROT

¿Y això? ¡Poc que'n faig la cara!

D. DE LA VEU

Veurà: com que aquí tot el que s'estima una mica n'es... ¿Que sab política vostè?

M TAROT

No. senyor.

D. DE LA VEU

¿Que'n té?

M TAROT

¿Còm diu?

D DE LA VEU

Si té política.

M. TAROT

Què vol que li digui...

D. DE LA VEU

La veritat, home.

M. TAROT

No, senyor, no'n tinc.

D. DE LA VEU

¿De modo, que no té política... ni tan sols de la menuda?... *¡Malo!* ¡Això sí que no va pas bé! Convindría que fes una mica de pràctica, que conegués la gent del país, que's posés al corrent del *tarannà*... ¿sab? del *tarannà* ...¿comprèn?

M. TAROT

Sí, vaja... que... això es. . ¡el *tarannà!*

D. DE LA VEU

Justa. Si jo tingués temps li presentaría la gent de casa... Però la meva feina... Ara es l'hora de venir els redactors y colaboradors...

FADA

Si vostè ho permet, jo conec prou bé la gent de casa y puc posarlo al corrent.

D. DE LA VEU

¡Molt bé, magnífic! Li agraeixo la molestia que's pren. Això es, encarreguis vostè de la preparació de aquest corrector. Ensènyili tot. Ensènyili totes les seccions del diari, la literaria, etz., etz... Té llibertat absoluta. Y vostè ja ho sab: desde ara forma part de la casa...

M. TAROT

¿Ah quín sòu, si no es indiscreció?...

D. DE LA VEU

No essent escriptor, ab tot el sòu que vulgui. (*Va a asseures a la taula*).

M. TAROT

¡Bravo! Això sí qu'es arribar y moldre! De manera que...

FADA

De mestre has passat a deixeble; desde ara jo sóc ton professor.

M. TAROT

¡Visca la ensenyança lliure!

FADA

¡Pst! Una mica de senderi, que hi ha roba estesa.

M. TAROT

¿Aont?

FADA

¿Sents?

ESCENA III

Els mateixos y EN PEPITO CARNEGGI

EL PORTER, *(anunciant)*

¡En Pepito Carneggi, poeta!

M. TAROT

¿Quí es aquest Carneggi? ¿El millonari?

FADA

No: aquest es el pitjonari.

CARNEGGI

(*Entra caminant am la rigidesa propria de qui, com els rellotges, va am corda. La clau pera darli corda la du posada al forat de la esquena. Després d'avançar uns quants passos s'atura y, de cara al públic, diu el següent sonet*):

Delectíssimament, calmós deambulant,
esguardo dels mortals el miseriós neguit;
ab concisió somric, y sóc el bell encant
de les reunions del bon doctor Petit.
M'engolfo en nimietats y aixi'm trobo més gran;
perdentme de sobtil, me perdo en l'infinit;
fent poesía am sonets, y am corda caminant,
¡que'n fa malbé de cors ma posa y mon esprit!
Com home sóc esfinx severa, impenetrable;
com redactor sóc líric; com poeta, inefable;
sóc, com a director, un gloriós fracassat;
admiro al doctor Falp am fonda idolatría;
mes ja's clou el sonet, y anâ endavant voldría...
Volta a la clau, porter: la corda s'ha acabat.

(*En el penúltim vers ha probat en va de pendre impuls y caminar. Al cridar al porter, aquest hi corre y li dóna corda. Ha de sentirse'l soroll de l'engranatge durant la operació. En Carneggi torna a caminar automàticament, y se'n va a seure a la taula de la dreta*)

M. TAROT

¿Quí es aquest senyor?

FADA

Es advocat.

M TAROT

¿Y res més?

FADA

¿Encara vols més? ¿No l'has sentit? Es el director obligat de tots els diaris y revistes de vida efímera. Ja se sab: revista qu'ell dirigeix, es jòc de pòques taules. Si en Camprodón l'hagués conegut, hauría escrit el *Director de un dia* ó *Espinas de una flor... natural.*

M. TAROT

¡Sí que ho sembla tot un poeta, vegi!

FADA

¡Y ho es!

M. TAROT

¿Tant mateix?

FADA

¡Es clar! ¿No t'he dit qu'era advocat?

M. TAROT

Se'n ha anat cap a la dreta y, amb el *pisto* que's dóna, l'ase'm fum si no tira per «Poeta de la Real Casa».

FADA

¡Fuigme d'aquí! Això'ls de la esquerra. Que ho digui en Marquina. ¿Vols qu'en Carneggi se posi a l'altura de qualsevol perfumista o herbolari del Rei?

M. TAROT

Veurà, jo...

FADA

Un día que ho va probar no li varen sortir els comptes.

M. TAROT

¿Els comptes?

FADA

Vull dir els versos. Els va fer en castellà.

M. TAROT

¿Aont va esser això? ¿A Madrid?

FADA

En un castell feudal de la costa. El Rei va pendre a n'en Pepito pel trovador del Castell dels tres Dragons, y, sino que no va gosar, volía demanarli la glosa de «La lluna la pruna...»

M. TAROT

Y ell ¿què va fer?

FADA

¿Quí?

M. TAROT

El poeta.

FADA

Va trencar la lira castellana.

M. TAROT

Doncs ara ¿quína gasta?

FADA

La seva.

M. TAROT

¡*Vaya, vaya!*...

FADA

En fí, *non raggionar di lor*...

M. TAROT

Ma... guaita quí passa.

ESCENA IV

Els mateixos y UN COLABORADOR *qu' entra amb un paquet de quartilles a la ma y 's dirigeix a* MESTRE TAROT.

COLABORADOR

Dispensi: un servidor porta un article. Un article sobre higiene. La pols a Barcelona ho cobreix tot. ¿Y les clavegueres? ¿Què me'n diu de les clavegueres? Sense tocar les clavegueres: no les toquèm. ¿Què me'n diu de la llet, y de la carn, y del tifus? No'n parlèm del tifus. Deixemlo estar. ¿La verola? No la toquèm. ¿No li sembla? Manca salut a Barcelona, manca aire pur, alimentació pura, dormitoris higiènics, y banys; manquen molts banys. De tot això, un servidor n'ha fet un article y vol que's publiqui. ¿Voldría tenir l' amabilitat de dirme aont m'haig de dirigir?

M. TAROT

Vegi, vostè mateix: trii una d'aquestes dues redaccions.

COLABORADOR

(*Saludant y anantsen cap a la dreta*)

Mercès.

M. TAROT, *(a la Fada)*

¿Quí es aquest senyor que's preocupa de la qüestió d'higiene?

FADA

Un advocat.

M. TAROT

¿Y creu que l'escoltaràn?

FADA

No ho sé pas, veyàm.

DIRECTOR DE LA VEU *(al Colaborador)*

Ja veurà, ja està bé, però això semblaría una censura als nostres concellers. Potser que's dirigís aquí al davant. (*El Colaborador fa una salutació y va a la esquerra*).

D. DEL POBLE *(al Colaborador)*

¿Vol dir que això es prou interessant? Potser qu' esperés uns quants díes. Ara am l'homenatge qu'estèm preparant a l'Iglesias y am les estadístiques de còm se organisen les exposicions de fideus a Occeanía, no'ns queda lloc pera res... (*El Colaborador saluda y se'n va*).

FADA *(a Mestre Tarot)*

¡Ja m'ho pensava!

M. TAROT

(Pel doctor Juli y Martià)

¿Quí es aquell senyor que s'està tan seriós en aquella cadira?

FADA

Pst!... (*Am gran misteri*). ¿Ara te 'n adones? Es el doctor Juli y Martià!

M. TAROT

Juli y Martià... ¡Quín nom més estrany! Sembla cosa de calendari. Y... ¿de quín costat es aquest senyor? ¿De la esquerra? ¿De la dreta?...

FADA

Ni se sabe. No es del nostre temps. No es un cos, es un esperit. Es l'esperit de la terra, l'ànima obícua de la comtal ciutat...

M. TAROT

¡Y pensar que tal volta es l'únic que té rahó!

FADA

¡Ja pots ben dirho!

ESCENA V

Els mateixos, XENIUS, *y* FOSFOR
(aquest amb un cabaç al a mà)

Música

XENIUS

Sóc el noucentista.

FOSFOR

Sóc el verbalista

XENIUS

Jo sé jugâ'l mot.

FOSFOR

Jo de la gramàtica
faig ciencia acrobàtica.

M TAROT

(Aquet parell ¿saben de tot?)

FOSFOR

Jo canto la Ciencia.

XENIUS

Y jo la Paciencia.
de la Gran Ciutat,
La Santa Insistencia.

FOSFOR

La Civilitat.

XENIUS

Jo en l'Avui no'm planto
y jo al Demà canto.

FOSFOR

Jo al Demà Passat!
Es ma sabia ploma
el terror de Roma,
l'açot del burgès.

XENIUS

Ta ploma es un glavi.

FOSFOR

Prò tu també ets sabi.

M. TAROT

(Aquest parell no valen res).

XENIUS

¡Molt bé, Fosfor!

FOSFOR

¡De primera, Xenius!

XENIUS

¿Y doncs, què hi ha de nou?

FOSFOR

Per ara res.

XENIUS

¿Aont vas amb aquest cabaç?

FOSFOR

Se'n diu *Sportula*. Cabaç, ho diu el vulgo, y ja ho han usat altres escriptors. Es molt vell. *Sportula* ho deien els romans.

XENIUS

¡Y es més vell encara!

FOSFOR

Y doncs, ¿què contes de París?

XENIUS

Sempre al costat del Sena. Ara amb en Francineti, en Dupuy, en Montmercy...

FOSFOR

¿Amics teus? ¿Autors favorits?

XENIUS

¡Beneit! Són noms que trobo en els catàlecs de les llibreríes. ¿Y Palma de Mallorca?

FOSFOR

Bé, gracies.

XENIUS

¿Veus? Tu ja'm portes tot això guanyat.

FOSFOR

¿El què?

XENIUS

El que, com que hi vius, te serà més fàcil endurten la Palma.

FOSFOR

Ja's veu que domines el lèxic!!

XENIUS

¿Y què fas ara?

FOSFOR

¡Futurisme!

XENIUS

¡Vaja, tu sempre contra la Lliga del Bon Mot!

FOSFOR

No es pas un renec això.

XENIUS

¿Ah, no? M'ho pensava. ¿Y doncs ¿què es?

FOSFOR

Una teoría filosòfica nova que's fonamenta en el Demà, en el futur.

XENIUS

¿Y això es nou? ¡Que'n fa d'anys que no's coneix altra cosa a Espanya!

FOSFOR

¿Vols dir?

XENIUS

Sí, home; si es el poble que tot ho deixa pera Demà ¿Me vols creure a mí? Inventen una altra.

FOSFOR

Ja la tinc. El *m'en futurisme.*

XENIUS

Aquesta ja ta temps que jo la practico.

FOSFOR

¿En el sí de la vida interna?

XENIUS

Y es clar, home. Quan escric es una altra cosa. Quan escric sóc arbitrari.

FOSFOR

¡Tens molt de talent!

XENIUS

¡Tu sí que n'ets de sabi!

TOTS DOS

Tenim molt de talent y som molt sabis!

XENIUS

Y doncs, ¿escrius molt?

FOSFOR

Dotze articles cada día.

XENIUS

¡Còm t'ho fas? ¡Jo, amb un cada día, m'agoto!

FOSFOR

Mira, faig com Cèsar.

M. TAROT, *(a la Fada)*

¡Sab molta historia aquest senyor!

FADA

¡Ja ho crec! ¡Y això qu'es partidari del Futur! No
rla sino de coses d'historia, velles y passades. Si fos
rtidari de l'Ahir, no sé còm s'ho faría.

M. TAROT

Potser aleshores parlaría del Judici Final, com els
trògrados. Es llei.

FOSFOR

Doncs, sí: Cèsar dictava alhora, a cinc secretaris,
nc históries diferentes. Jo tinc dotze secretaris.

XENIUS

¿Y pots dictar dotze coses diferentes al mateix temps?

FOSFOR

No, home: jo sóc més sabi que Cèsar y he trobat lo
ı' ell no va saber trobar. Jo dicto la mateixa cosa a
ts dotze secretaris.

XENIUS

¡D'això se'n diu talent!

FOSFOR

Veuràs: com que a fi de comptes vaig adonarme d que per tot deia lo mateix, ¿quína necessitat de cambia les paraules y les frases?

XENIUS

¡Es clar!

FOSFOR

Y ¿tu sempre enamorat dels francesos?

XENIUS

¡Es un poble delicat y espiritual!

FOSFOR

Y ja ho veus: es republicà..

XENIUS

¡Però es tan fi y inteligent!

FOSFOR

Y ha separat la Esglesia de l'Estat. D'això tu no'n dius res al *Glosari*.

XENIUS

Aquestes coses no deuen dirse a casa nostra.

FOSFOR

Sí, vaja, a casa nostra...

XENIUS

A casa nostra sóc imperialista.

FOSFOR

D'En Napoleón!

XENIUS

D'En Napoleón Bonaparte.

FOSFOR

¿Aquell home que molts tenen per criminal, per un gran criminal...?

XENIUS

No són pas ses qualitáts batalladores les que jo admiro.

FOSFOR

Tu admires el que, gracies a n'ell, la Inquisició fou treta d'Espanya.

XENIUS

No'n parlèm d'això. Jo admiro la voluntat d'ell.

FOSFOR

Sí, aquella força irreligiosa de voluntat que li donava brahò pera estunyinarnos mentres nosaltres, babaus, cridavem *¡«Viva la Religión»! ¡«Viva Fernando VII»!* ¿Per què no'n parles d'això al *Glosari?*

XENIUS

Perque lo que jo admiro en ell es altra cosa. ¿Veus? Si en Napoleón visqués entre nosaltres, sabría fer eleccions y sabría perdre am valor, perque ell tenía'l dò de la Santa Insistencia. Com jo. ¿Veus? L'altre día se'm

va fer un forat a les sabates. Jo que sí, *Santa Insistencia*. Me'n vaig comprar unes altres!

FOSFOR

¡Que'n tens de talent!

XENIUS

¡Tu sí que n'ets de sabi!

TOTS DOS

¡Tenim molt de talent y som molt sabis!

FOSFOR

¡Encaixa! (*Li dóna la mà esquerra*).

XENIUS

No puc: donam la mà dreta.

FOSFOR

No puc: sóc esquerrà.

XENIUS

Doncs no podrèm encaixar. La esquerra y la dreta no's podràn donar la mà mai.

FOSFOR

Sí que podràn; però hi ha un petit detall. Pera encaixar la mà esquerra y la mà dreta, s'ha de fer un gest que no sé pas si es gaire convenient.

XENIUS

¡Ja compreuc! ¿Veiàm? (*Se donen la mà. Sacsejant el braç.*) Té, noi!

FOSFOR

¡Bravo! Però espera una mica. Ara'm toca a mi. (*Fa el gest.*) Té, y que aprofiti.

(*Se'n van l'un cap a la esquerra y l'altre cap a la dreta.*)

M. TAROT, *(a la Fada)*

¿Y de què fan aquets dos a hores perdudes?

FADA

Són advocats, home: com tothòm.

ESCENA VI

Els mateixos. Després en POMPEYUS, *am botes altes, capa, espasa al «cinto» y gran xambergo amb una ploma molt llarga.*

EL CRIAT, (*anunciant*)

¡En Pompeyus!

FADA

¡Calla! Ara coneixeràs l'home immortal. En tots els aconteixements que han tingut lloc al món, ell hi era. Voltaire li demanava concell pera preparar la Revolució francesa, l'Espartero li era amic, ballà al *Gavilán*, y dintre de poc fundarà *L'Avençada de Catalunya*.

(*Entra en Pompeyus*)

POMPEYUS

(*Declamant ab afectació*)

Els cadets mascles de Catalunya
a n'a mi'm tenen per Capità:

tots els científics positivistes,
els superpoetes, els noucentistes,
tota la colla dels modernistes
desde'l trist Viura fins l'Alomâ...
¡De tots els jóves de Catalunya
es En Pompeyus el Capità!

Música

POMPEYUS, *cantant*

Jo a la dreta no hi sería,
jo a la esquerra no hi vindría,
jo a París me'n aniría
si a París pogués anâ.
Qu'es la terra del coratge,
de la carn y del formatge
y es tingut per poca-latxa
qui's digui vegetarià.
La dreta es aquí,
la esquerra es allà
y en l'una y en l'altra molts crits y poc pa.

—

Sóc un home molt ilustre
y entrant aquí perdo llustre.
¡Què diría Zarathustra
desde'ls cims de l'Ideal
si vegés arràn de terra
mitj en pau y mitj en guerra
entre la dreta y la esquerra
tot un supernacional!
La dreta es aquí,
la esquerra es allà
y en l'una y en l'altra molts crits y poc pa.

D. DEL POBLE

Bon día, senyor Pompeyu.

POMPEYUS

Bon día.. *(Va pera donarli la mà.)*

D. DEL POBLE

Dispensi, hauríem de encaixar am la esquerra; es la ›stúm de la casa.

POMPEYUS

Doncs miri, no podrèm encaixar. No hi estic per questes menudencies.

D. DEL POBLE

¿Que no es esquerrà vostè?

POMPEYUS

Quan tenía cinc anys, jo, ja era de la punta del ungla del dit xic de la mà esquerra! Si avans que vos-s fossin esquerrans, ja ho havía estat el Xic de les arraquetes. Aont van amb aquestes coses tan velles!... ls joves d'ànima, als eterns joves com jo, ens fan ure. Són la rèmora de la vida ascendent (*El doctor ıli y Martià s'estremeix*) y no's poden pendre en se-o. Cal anorrearles. *(Nova estremitut del doctor.)*

D. DEL POBLE

¿Còm?

POMPEYUS

¡Anorrearles! (*El doctor bota en la cadira.*)

D. DEL POBLE *(Apart a Pompeyus)*

Y ara, ¿què li agafa al doctor?

POMPEYUS (*Idem*)

Res, am poc ne te prou. Es qu'he dit alguna paraul estranya que li haurà fet efecte. Ademés, ell no ha vis tants malalts com jo, que sóc de la Societat Antropolò gica de París.

D. DEL POBLE (*Alt*).

Y a París ¿també les propaga vostè aquestes doctri nes contra dretes y esquerres?

POMPEYUS

Allà sobre tot; perque allà sóc quelcòm més, jo, qu un Pompeyus. Sóc l'autor de l'estudi sobre *La Mort y el Diable.*

D. DEL POBLE

Dues negacions.

POMPEYUS

¡Justa! Y depriments. Tot lo tendenciós deprimeix. La dreta, la esquerra, lo tancat... No, no! Miri: el día de la meva mort, si'm volen dar un disgust, díguinme qu'he fet escola.

M. TAROT *(Apart)*

¡Ja ho crec, si ha tastat el pa que s'hi dóna!

FADA

¡Calla!

D. DEL POBLE

Ja ho havía llegit jo això de fer escola.

POMPEYUS

Es fàcil. Ho vaig escriure en una revista d'Amsterdam...

D. DEL POBLE

No: ho he llegit en Sòcrates.

POMPEYUS

Sí, erem amics; m'ho havía sentit a dir. Era un pastelero, un moro brut.

D. DEL POBLE

No, un grec...

POMPEYUS

Un grec que mereixía esser moro. Endemés, sí. A París com a París y a casa com a casa. Allà, cants a Lutecia, filosofíes de la *Mort y el Diable* y de les *Literatures malsanes* .. Aquí, cantarelles de vehinat, y els *Cent Conceyls del Conceyl de Cent*, y *L'agencia d'informes comercials*.

D. DEL POBLE

¿Y *El Caso Clarín*, que diu que li va costar un desafío?

POMPEYUS

¡Ba! No m'hi barallo jo am gent de poc més o menos. A Venecia sí, vaig anar dos cops al canal de l'honor perque m'havíen tractat de *farolero*. ¡Dirme això

justament un venecià!... Y era un poeta, vegi. Ens vam *peleyar* en una góndola a clar de lluna. El poeta, de tan magre, semblava vegetarià. El vaig travessar de part a part sense adonarmen, y vaig tenir de fugir d'incògnit, protegit pel príncep hereu del trono, que m'havía servit de padrí.

D. DEL POBLE

¡Sí qu'es bona! ¿Y aont va amb aqueix vestit tan estrany?

POMPEYUS

Aquest vestit vol dir qu'estic per demunt del temps present, y de tot temps; vol dir que sóc *inactual*.

D. DEL POBLE

¿Y du espasa y ploma tan llarga pera demostrarho?

POMPEYUS

Sí; ploma qu'encara es més llarga que la espasa. Tan llarga, que arriba a Amèrica... ¡Ai!

D. DEL POBLE

¿Què té?

POMPEYUS

No res, el cor. Algún terratrèmol que s'acosta. Els sento tres díes avans. El de la Martinica'l vaig anunciar primer que'ls diaris francesos.

D. DEL POBLE

¡Quína sòrt! ¿No li agradaría més esser redactor de?...

POMPEYUS

¡Trevallèu massa barato! Les meves profecíes són diferentes de les de l'astròleg d'aquí al devant.

D. DEL POBLE

¿El de la dreta? ¿En Pol?

POMPEYUS

En Pol. Les meves profecíes no fallen.

D. DEL POBLE

Doble motiu pera que's quedi am nosaltres. Cada vegada que fem eleccions, sabrèm pel cert quànts candidats treurèm, perque'l cor li dirà

POMPEYUS

Ai, ai, ai... que me'n daríeu de feina! Això de les eleccions abunda més que'ls terratrèmols, y am tant fer trevallar el cor, se'm gastaría. Justament es lo que li ha passat a n'en Pol, que s'ha gastat.

D. DEL POBLE

Digués que s'ha desacreditat...

POMPEYUS

Pel cas es igual. Ja ha deixat d'esser astròleg efectiu, y hauràn d'enviarlo d'astròleg decoratiu al temple de la Verge del Tibidabo.

D. DEL POBLE

¿Vol dir d'en Comas y Solà?

POMPEYUS

Sí, home: segons denominació que li ha tret en Dionís Puig, el de la dinàmica atmosfèrica. Al seu observatori en Pol farà bon paper, arreconat com un sismògraf venturer. Ell no té'l cor tan fí com jo, pels terratrèmols. En tinc l'*arriendo*. El de Sicilia, jo era al llit. Vaig sentir com si se'm despengés alguna cosa aquí a la boca del cor Y al cap de sis dies ja ho duya'l *Journal*, y a l'altre día vostès. El día que n'hi hagi un aquí a la vora, sóc home mort, y això que sóc immortal. Haig de morir d'un terratrèmol, o d'un volcà.

D. DEL POBLE

Vostè vol acabar com Pompeya, al peu del Vesubi.

POMPEYUS

Veurà, som *tocayos*.

D. DEL POBLE

O com Herculano.

POMPEYUS

Dispensi: com *Her-cul-ano*, no. Això no fa pera un escriptor català. Jugar així amb el mot es propri dels Benavente. Aquí som més oberts, més clars, més de la flamarada...

D. DEL POBLE

Més de la esquerra, vaja.

POMPEYUS

No dic això. Lo de la esquerra y la dreta ho entenc així: Me poso a la Plaça de Catalunya cantonada a la

Rambla. A la esquerra'l Continental; a la dreta la Maison Dorée. Sóc de tots dos *puestos*. Un bon català es així, es de tot arreu ont se menja bé, que bon ventrell fa bon cervell, y bons ciutadans pera la patria. No sóc de per avall, de la terra del dejuni; sóc de per amunt, am vistes a Europa, a París, a...

D. DEL POBLE

Home, doncs ¿per què's movía d'allí?

POMPEYUS

Per malalt ¡Aquest cor!... Ahir vaig tenir un atac al Suiç que si no cuiten a darme tres *entrecottes*, m'hi quedava. Y a les quatre de la matinada ja era al llit. Estic mal, molt mal... Doncs sí: m'he llevat pera venir a dirli que desfaig els tractes de ma colaboració. No, no vull colaborar!

D. DEL POBLE

Ho sento molt, cregui.

POMPEYUS

Jo no. Vull dir... jo també. En fí, no encaparrarshi y *mandar*. Me'n vaig, que tinc de respondre a una consulta d'en Falières *sobres* si es convenient sa vinguda a Espanya per la primavera, y enviar a l'Anatole France ma opinió sobre una obra qu'està acabant. Me les fa corretgir totes.

D. DEL POBLE

¡Ja! Bé li donen prou feina entre polítics y literats. ¿Veu? Jo de vostè me'n faría de polític.

POMPEYUS

¡Això mai! ¡Res de política! ¡A Espanya, s'entén! Res de decantarse a la dreta, ni a la esquerra, ni enlloc. Endevant, endevant sempre! Cal figurar en l'avançada de Catalunya! ¡Jo hi figuro, acompanyat o sol!

D. DEL POBLE

¿Vol callar, home? Acompanyat, acompanyat per nosaltres, que som...

POMPEYUS

Sí, allò que jo dic: *(Cantant.)*

Tots som,
tots som,
els de la flamarada!
Tots som,
tots som,
els del carrer de l'Om!—Sí!

D. DEL POBLE

Això no ho diu vostè; això ho deien al temps de la Gloriosa.

POMPEYUS

¡També hi era! Tot lo qu'es aspiració de llibertat, tot lo qu'es ample, vital, ascendent, ha tingut, té y tindrà en mi un aliat, un capità, un campió! ¡Enlaire'ls cors! ¡Amunt les banderes!

D. DEL POBLE

Oh! Doncs tots som uns!

POMPEYUS

Sí, sí: (*Cantant:*)

Tots som,
tots som,
tots som de la Enramada.

TOTS

Tots som,
tots som,
de la Enramada som.

(*El director* y *tots els redactors fan chor.*)

POMPEYUS

La bandera negra y roca
es un rei de maquestat;
ya vendrán los emigrados
a poner la llibertad.

TOTS

Tots som,
tots som,
tots som de la Enramada;
tots som,
tots som,
de la Enramada som.

POMPEYUS

La campana ja sona
y el canó ja retrona.
Anèm!
Corrèm!
República voldríem!

TOTS

La campana ja sona
y el canó ja retrona.
Anèm!
Corrèm!
República tindrèm!!

(*Tots acompanyen a n'en Pompeyus a la porta, am pas de marxa triomfal.*)

ESCENA VII

Els meteixos, menys POMPEYUS. *Després* UN CARRETER

FADA (*a Mestre Tarot*)

¿T'ha agradat? ¿Què't va semblant?

M. TAROT

¡Que no sé ont sóc! ¡Quína olla! ¿Y aont van ara?

FADA

¡Què saben ells! A la porta y prou.

EL CARRETER

(*Qu'entra tot enfutismat, am la tralla a la mà.*)

¡Bon día tothòm! Malehitsiga'l món dolent! ¿Aont es l'amo de la casa? Que amaneixi les orelles y el paper, que vinc a donarli corda pera fer una campanya que s'hi podrà sucar pa! Malehitsiga la claveguera del carrer de Sant Pere més baix! ¡Penyorarme a mí! ¡A mi, en Galtabrut, que d'ençà que faig de l'ofici tinc la fulla

de serveis més nèta que'ls bolquers d'anar a batejar. ¡Mala negada faci l'empedrat de la tercera cantonada del carrer de Sant Francisco!

M. TAROT

¡Està molt enfadat aquest carreter!

FADA

No es pas un carreter. Es una interjecció. La trobaràs sovint a la secció de Successos. Y parahi ment de corretgirles, que no se te'n escapi ni una.

M. TAROT

¿Ni que vagi vestida amb una fulla?

FADA

Ni que vagi a la mateixa Fulla... Agrícola.

CARRETER

¿Que no hi ha ningú en aquesta casa pera rebre la gent? ¡Colls y punys... postiços! ¡Penyorarme a mí? ¿Què s'ha pensat aquella llagosta a mitj bullir, que perque porta mangala y casco, y li diuen *urbano*, m'ha de venir a ensenyar de modos?! Penyorarme perque passava per la esquerra, com si un hom no sapigués per què fa lo que fa, y per què se decanta del costat que's decanta! Mala reforma li faci passar la Vía A. pel mitj del segí! ¡El poca-latxa!

Jo que portava la Brillanta pel bridó am més tiento y més *dulzura* que si portés una balladora a fè'l tom del vals de *socius*, y la bestioleta que marxava amb un cuidado y amb uns modos, que semblava que no volía trepitjar els adoquins pera ferli economíes al municipi, y

no'm ve'l poca solta—així tingués panallons y'l fessin de la clac d'un teatre!—y en lloc d'aturarme y dirme dos *requiebros* per lo bé que conduía, y alabarme la presencia y'l tacto, no'm ve, y'm diu: «Mestre que sóu esquerrà?» — Am molta honra — li contesto.— ¿Que no m'ho ha conegut ám la cara? Potser sí que faig cara de Bisbe, mala negada!—Y ell que sí que diu: —Vaja mestre, poques bromes, que's tart y vol ploure. Anèu contra direcció y vos penyoro!—Y treu la llibreteta y'm pren el número... Valgam el Sant Cristo de la Tapinería!! M'ha pujat una efervescencia als polços, que si no fós que un home té encara prudencia y que una veu *interior* me deya: «Frena l'*àanimu*, Galtabrut», de la xurriacada que li ventava li feya anar la llibreta a Horta y'l llapiç a la Creu Coberta! Pendrem el número a mí! Què s'ha pensat aquell soldat inglés d'estar per casa! Malehit siga la beta de la espardenya del peu dret del carreter que menava de la brida el cavall de les trampes de la professó de Corpus de l'any de la setmana dels quatre dijous! Vaja que això s'ha de fer a saber al *público* y ha de sortir al diari, perque sàpiguen que'n Galtabrut no's mama'l dit ni li fan la *cuantra* si no li acomoda.

UN REDACTOR

Anèu, bon home, anèu; us heu equivocat de banda. No'n rebèm aqui de gent que foragita (*Tremolor del doctor*) blasfemies y flestomies. (*Nou tremolor del doctor.*)

CARRETER

Això de flestomies (*Tremolor del doctor*) ho deu dir pel vehí, ¿sab? que a mi, encara que vagi com me veu, no se m'hi ve ab paraulotes ni ab insults. ¿Està

entès? A casa som pobres però endreçats. *Flestomies! (Tremolor del doctor.)*

UN REDACTOR

Vaja, anèu, anèu a renegar aqui al devant, que os donaràn un premi.

CARRETER

¿Renegar, diu? Ay mala fí tinga la melsa de l'elefant del *Parque!* Y quàn ho ha sentit vostè que sortís ni un gra d'anis de renech de la meva boca? Potser sí que vostè també'm vindrà a ensenyar de modos! Potser sí que's pensa que quan surto de casa'm poso un terrocet de sucre a la boca pera dirli parauletes de confitura a la Brillanta! ¿Que m'ha pres pel Forn de Sant Jaume? ¡Mala negada! Ja'l voldría veure ab el carro fins a les cófes y dihentli *zalameries* a la Brillanta, que del raig de coces que li engegava, ni'ls del Cuartelillo, ni'ls de la Creu Boja hi foren a temps.

UN REDACTOR

Anèu bon home, y que Deu os faci bo. ¡Anèu a la esquerra!

CARRETER

¿A la esquerra diu? ¿Que vol que'm tornin a penyorar?

FOSFOR

Sí, vina, amich meu, company...

CARRETER

Ep, mestre, jo no os conech més que pera servirvos.

FOSFOR

No hi fa res amic meu, vina.

CARRETER

Sí que hi fa. ¿Quí os ha donat permis pera tutejarme? ¿Que os pensèu que sóch de Galicia o de les Castelles, que'ls hi dóna gust y encara no s'han conegut ja's diuen de tu *a tot pasto*?

FOSFOR

No'n facis cas; es una costúm qu'he adquirit exercint ma professió. Jo tutejo als meus llegidors.

CARRETER

Doncs jo no hi *passo*, que ni os llegeixo ni sé quí sou.

FOSFOR, *(apart)*

¡Potser sí qu'escric poc! (*Alt:*) Bé; vina home fort, home gran; de tu es la Vida y el Demà; tu ets el Rebel.

CARRETER

Ep, mestre, que no tinc ganes de ferme agafar. Aquí no hi ha *rebelde* ni *demà*, ni *vida y dulzura y esperanza nuestra*, sino un servidor, que protesta de que l'hagin penyorat perque passava per la esquerra.

FOSFOR

Mal fet: la esquerra dignifica.

CARRETER

Això es parlar.

FOSFOR

Amic meu...

CARRETER

¡Tornemhi!

FOSFOR

La esquerra es lliure pera tothòm.

CARRETER

¡Uva! Y si no se m'apoya, a cops de tralla faig sortir a tothòm d'aquí.

FOSFOR

Si'ns posèm en aquest *terreno*...

UNA VEU

¡Y que'l treguin a n'aquest energúmen!

ALTRA VEU

¡Fòra, d'una vegada!

CARRETER

¡Còm s'enten! Malehit siga els becs dels canaris de Vich!

UNA VEU

¡Fòra!

ALTRA VEU

¡Que'l treguin!

ALTRA VEU

Al carrer.

(*Cops de xurriaca, barreja, cadires enlaire, cops de puny. Treuen el carreter. Dreta y esquerra's barallen. Se restableix la calma.*)

M. TAROT

Sempre m'ho he temut que això de dretes y esquerres acabaría a garrotades.

UN DE LA DRETA

¡Hem guanyat nosaltres!

UN DE LA ESQUERRA

¡Que no! ¡Nosaltres hem guanyat! Os hem donat sexanta cops.

UN DE LA DRETA

¡Nosaltres n'hem donat cinquanta!

UN DE LA ESQUERRA

¡Dèu de menys!

UN DE LA DRETA

Aquests dèu y altres dèu els ha donat el carreter. Nosaltres n'hem donat no més quaranta, dèu menys que vosaltres.

UN DE LA ESQUERRA

Potser sí, però heu rebut.

UN DE LA DRETA

Això sí, però vosaltres no heu pas guanyat... ¡Que hermoses són les matemàtiques!

XENIUS

¡Companys! ¡Preparemnos a rebre una altra vegada! ¡Companys! ¡La Santa Insistencia!

D. DE LA VEU

Senyors, això no pot seguir així.

D. DEL POBLE

De cap manera. Es lo que jo dic.

D DE LA VEU

¡Vivim sense acció!

M. TAROT

¿Encara volen més acció?

D. DEL POBLE

¡Manca moviment, energía!

D. DE LA VEU

Es necessari remeyar aquest mal.

D. DEL POBLE

S'ha de guarir aquesta atonía.

FOSFOR

Ja faré uns quants articles si cal, y si no a cops de'Sportula...

D. DEL POBLE

(*A Fosfor.*) Calla, misto!

FOSFOR

¡Fosfor!

D. DEL POBLE

¡Calla, Fosfor!

D. DE LA VEU

¡Hem de reunirnos pera acordar la decisió qu'hem de pendre!

D. DEL POBLE

¡Hem de fer una Assamblea magna, aont nosaltres els prohoms diguèm quína ha d'esser la direcció de Catalunya!

D. DE LA VEU

¡Ja està dit!

D. DEL POBLE

¡Ja està fet! Així com així ara ¡a no sabèm ni a quí fer homenatje!

D. DE LA VEU

Que's llogui un teatre tot seguit.

D. DEL POBLE

¡No: res que faci olor de comedia!

UN

¡Molt ben dit!

UN ALTRE

Massa que'n fem tots.

D. DE LA VEU

Doncs reunimnos a la Plaça de Toros.

TOTS

No, no; res de toros.

D. DEL POBLE

¿Y si'ns reunissim a la Casa del Pueblo? Així com així ja hi tenim un peu a dins.

UN DE LA DRETA

No, no; allí no.

D. DEL POBLE

¡Doncs busquèm un indret neutre!

TOTS

¡Volèm esser mascles!

D. DE LA VEU

Ja ha passat de moda això.

XENIUS

Ara hem d'esser arbitraris.

TOTS

¡Que calli!

D. DEL POBLE

¡Deixeulo glosar!

XENIUS

La ciencia's vulgarisa, y quan més sabi s'es, més vulgar. Els temps ho volen. Jo proposo que's faci la reunió magna en un lloc ben poc magne. En un café, per exemple.

UN DE LA VEU

¡Visca! ¡En un café!

UN DEL POBLE

¡Va pel café!

D. DE LA VEU

¿Votèm pel café Continental?

D. DEL POBLE

¡Votèm!

TOTS

¡Votèm!

M. TAROT, *(a la Fada)*

Potser es la primera vegada qu'estàn d'acort...

FADA

¡Pera anar al cafè, tots els barcelonins estàn d'acort sempre!

M. TAROT

¿Que hi anèm, nosaltres?

FADA

No encara. De primer, cal seguir la teva instrucció. Vina am mi. No'ns escalfèm de cap, que ja'ls hi passarà, y anèm a fer varies visites.

M. TAROT

¡Ay la mare!

FADA

A molts que avuy no'ls has vist aquí, te'ls faré veure en altre lloc.

M. TAROT

¿Y aont me durà ara?

FADA

¡Ara, al Temple de la Mongeta!

(*Se'n van la Fada y Mestre Tarot. Els redactors d'abdós diaris han seguit parlant entre ells, acaloradament.*)

D. DE LA VEU

¡Queda acordat al cafè Continental!

TOTS

¡Acordat!

D. DEL POBLE

Redactors: ¡anuncièu l'Assamblea pera demà!

D. DE LA VEU

Redactors: ¡inviteuhi la opinió!

TOTS

¡A l'Assamblea! ¡A l'Assamblea!

(*Van a la imprenta a donar ordres. Les màquines funcionen. Quadro.*)

QUADRO SEGON

Temple de la Mongeta

Al fons, l'altar de la deesa Mongeta. Devant de l'altar, l'ara del sacrifici. A la dreta una gran gabia ab el *Cu-cut* a dintre. La gabia es vermella. En una gabia més petita, el *Patufet*. A la esquerra, una altra gabia ab el *Papitu* a dintre. La gabia es groga y negra. Al aixecarse el teló, una gran munió de fidels entonen els goigs o l'himne a la Mongeta. El *Papitu*, el *Cu-cut* y el *Patufet* canten també fervorosament.

ESCENA PRIMERA

Música

TOTS

Mongeta, santa Mongeta,
Mongeta sacramental,
de la tentació lliureunos
de torcer nostre ideal.
Dels bons àpats advocada,
nodriunos y no'ns feu mal...

TORNADA

Si els ideals se disfrecen
o s'omplenen de rovell,
oh Vós, deesa Mongeta,
ompliu bé nostre ventrell!

TOTS

Per Vós les idees moren
y s'apaguen les passions,
per Vós la Vritat s'amaga
en els més foscos recons,
per Vós falsament se jutgen
les més sanes intencions...

TORNADA

Si els ideals se disfrecen
o s'omplenen de rovell,
oh Vós, deesa Mongeta,
ompliu bé nostre ventrell!

ESCENA II

Mateixos M. TAROT *y* FADA.

M. TAROT

(*Que ha entrat am la Fada, mentres cantaven l'himne anterior.*)

¿Aont som ara?

FADA

A l'indret dels engabiats, dels encadenats, dels lligats...

M. TAROT

¡Es molt trist això!

FADA

No ho creguis. Aquest indret es l'indret còmic del t errer, l'indret ont s'hi fa gresca.

M. TAROT

¿Gresca? Què vol que li digui. . ¡Més gresca que la que acabèm de veure en la redacció mixta!... ¿Què'ns daràn aquí més que una gresca engàbiada?

FADA

La gresca sempre ho ha estat. Els bufons dels senyors feudals d'antany, vivien engabiats sota llurs vestits plens de cascabells; els bufons dels senyors feudals d'enguany viuen engabiats en el Temple de la Mongeta.

(*Se sent repicar un esquellot.*)

M. TAROT

¿Què es això? ¿Que's casa algún viudo? ¡Quin sò més esquerdat!

FADA

No: es un histrió que l'ha donada en voler fer riure ab un esquellot vell, que de tant servir y passar de mà en mà, fa soroll de paella.

M. TAROT

Si que's deuen divertir els vehins ab aquest soroll.

FADA

Ja no'n fan cas y ni menys la senten.

M. TAROT

¡Mosca¡ ¿Què es allò? *(Senyala la Mongeta)*

FADA

Es la deesa Mongeta, la divinitat barcelonina per excelencia, a la que rendeix culte 'l noranta per cent de fills del país. Per ella 's mouen els homes, les plomes, les voluntats, les conciencies...

M. TAROT

¡Calli! Jo també sabía uns goigs... ¡Veyàm si me'n recordo!...

FADA

Déixat de goigs, y escolta.

PAPITU

¡Cu-cut! ¿D'ont vens?

CUCUT

¡Cu-cut! ¡De Roma!

PAPITU

¡Ja ho sabía! ¡Cu-cut! ¿Què'n portes?

CUCUT

¡Ne porto corona!

PAPITU

Ja se 't coneix; també ho sabía.

CUCUT

¡Sabs moltes coses, noy!

PAPITU

¡Que't penses que faig com tu, que no't mous del Pla de la Boqueria!

CUCUT

¡Fugiu! Apartèu les criatures, que vé en Rodamón!

PAPITU

¡Ja pots dirho! Aquí ont me veus, he viatjat per tot Europa, y sóc sensual y'm dono injeccions d'éther.

CUCUT

Si qu'ets refinat. Ja se't veu que'ls teus ayres no són pas de casa. Però ¿de què t'ha servit si al últim has acabat tancat dintre d'una gabia com jo mateix?

PAPITU

Això es culpa del destí, no culpa meva. La deesa Mongeta ho ha volgut.

CUCUT

Me pensava qu'eres decregut, que no creyes en divinitats...

PAPITU

Entenemnos. Segons en quines, no. Però en la Mongeta, bé hi hem de creure. ¿Còm ho farien els aucells sense la menjadora? De totes maneres, la meva gabia es més elegant que la teva.

CUCUT

¡No't fiis de la blancor dels sepulcres!... Si fa no fa, tant valèm l'un com l'altre. Jo faig barrila d'estar per casa; tu la fas de salonet, de *boudoir* però tots dos la fem dintre de la gabia, anot viurèm fins que les mans que'ns tancaren s'oblidin d'omplir les menjadores.

M. TAROT *(A la Fada)*

¿Què fan el *Chantecler*, aquest parell?

FADA

No ho crec. Però, per ara, se les canten clares. El *Chantecler*, ells sols, no podríen ferlo. Es un drama en el que hi surten moltes menes d'animals; fins el burro.

Y encara que fàcilment veuríes molts subjectes que'l tan, no'n trobaríes cap que volgués que fos dit. Es així, aquest país. Si fossis pintor, veuries com tothòm te demana la caricatura am l'únic objecte de passar per gran home, perque ja se sab qu'es als grans homes a qui se sol caricaturisar. Però proba de ferho y veuràs còm, tot y havent convingut que sols d'una ignocenta caricatura's tracta, fins els mateixos caricaturistes d'ofici se senten mortificats, trobantse ells poc guapos o trobante a tu massa groller. No ho creguis que aquí tinguèm vistes a l'estranger. *L'Assiette au Beurre* som capaços de comprarla, però'ns manca *esprit* y... *dallonses*, pera servirla. Som mesquinets. En el nostre galliner, o en el nostre parc zoològic, tothòm se creu un *Chantecler*, però en realitat ¿sabs què es lo únic que abunda?

M. TAROT

¿Què?

FADA

Els *Cu-cuts* y les cotorres.

M. TAROT

Me'n vaig allà, al mitj d'ells, pera sentirlos millor.

FADA

No ho probis; te mossegaríen. No s'hi pot estar entre ells. S'ha d'estar al costat d'ells, o lluny d'ells. Es així ¡No hi ha res al món tant perillós com tot lo que viu dintre d'una gabia! Val més que'ls escoltis y prou.

CUCUT, *al Papitu*

¿Vols dir que tu y jo no'ns arribarèm a entendre un día o altre?

PAPITU

Això depèn dels nostres amos. Si ells ho manen, ¿quín remey ens quedarà sino obehirlos? ¡No sería pas la primera vegada!

CUCUT

Y es clar... Però *muts y a la gabia,* que'm sembla que mon mestre y senyor arriba.

ESCENA III

Mateixos; EN PAU DE LA DIDA, *(carregat ab uns neulers).*

M. TAROT

¡Y ara! ¡Jo conec aquest senyor! ¿Aónt va, senyor Pau de la Dida?

PAU DE LA DIDA

¡Hola! ¿Vostè per aquí?

M TAROT

¡Sí senyor! ¿Y doncs?

PAU DE LA DIDA

Miri, me mudo de casa.

M. TAROT

Ah?!

PAU DE LA DIDA

Me'n vaig a viure a la *Creu Coberta*.

M. TAROT

Ah, ja entenc. La simpatía per la Creu?...

PAU DE LA DIDA

No senyor. La simpatía per lo de coberta. Hi ha coses que may se cobreixen prou.

M. TAROT

¡Y ara que me'n adono! Aónt va tant carregat? Si no m'equivoco, això que vostè porta sòn uns neulers.

PAU DE LA DIDA

¡Si senyor! ¡M'han carregat els neulers! ¡Y que no sé pas còm descarregarmen!

M. TAROT

Y truqui a qualsevol porta y digui *¡Aquí os el deixo!*

PAU DE LA DIDA

¿Que's pensa que es un muçol això? ¡Ja ho diu vostè!... ¡Que no veu que duc la *doctrina* a la butxaca!

M. TAROT

¿Qu' encara va a estudi?

PAU DE LA DIDA

No: es un'altra doctrina. Altament, lo que 'm molesta d'aquests neulers, no es pas el pes. Hi estic fet a portar pesos. He dut durant uns quants anys el pes del moviment y de la organisació, que creguim que fa suar.

M. TAROT

Vegi quí ho diría. Sembla que tothòm s'escarraci més que vostè.

PAU DE LA DIDA

En aquest concert se veuen els instruments y no's veu la batuta. Jo he nascut pera quelcòm més que pera fer obligats de trompa o de cornetí. Per això disposo del senyor Llautó. El director veritable, el veritable organisador, sóc jo. Els altres, els braços jo; el cervell.

M. TAROT

¿També fa frases, senyor Pau?

PAU DE LA DIDA

¡May! Ni a mi, ni als meus subordinats, me'n ha sentides may fer. No m'agraden els buyts ni els encarcarats. Al pa, pa, y al vi, vi, y al cabaç, cabaç, y no sportula. Els bons oradors parlen poc. Els grans definidors fan curtes les definicions. Exemple, el decàleg. Jo m'he sabut voltar sempre de peixos... ¿sab?, de peixos que's porten l'oli. Y de bons sagristans. No sembro vents pera recullir tempestats.

M. TAROT

En cambi, recull neulers.

PAU DE LA DIDA

Es la meva creu, ja pot ben dirho. ¿Quí no'n té una?

M. TAROT

Sí, sí. Però ¿sab lo que penso? Qu'es llàstima que un home còm vostè s'hagi deixat conduhir per aquets indrets.

PAU DE LA DIDA

Dispensi. Es veritat qu' he fet una torta per anar a la *Creu Coberta*. Però jo no vinc pas a n'aquest temple com a fidel, sino com a comprador.

M TAROT

Ah?! ¿Que's ven alguna cosa, aquí?

PAU DE LA DIDA

Sí senyor. Avuy té lloc una subasta; com cada día.

M TAROT

¿De què?

PAU DE LA DIDA

De plomes, de llapiços.

M. TAROT

Ja entenc. Y vostè ve pera mercarne algunes... ¿Que potser són els subastadors aquets que venen?

PAU DE LA DIDA

No; són uns antics amics, que temps enderrera 'm seguien.

ESCENA IV

Mateixos; EL SENYOR BUNYOL *y* EL SOLDAT ROMÁ

(Entra 'l senyor Bunyol ab un cap ben gros, rodejat de patges que li humitegen ab esponges mullades pera que no li esclati de tant pensar. Derrera d'ell, el Soldat Romà, ab una bandera de color indefinible.)

PATGE 1.er

¡Remullemli bé 'l cervell!

PATGE 2.on

¡Sí, y femlo passar per la ombra, que no li esclati!

PATGE 3.er

¡Pensa tant!...

PATGE 4.art

¡Se fatiga tant!...

PATGE 1.er

¡Remullemli a poc a poc, am compte, am respecte!...

PATGE 2.on

¡Podría esclatarli còm una bomba!...

PATGE 3.er

¡Pensa tant!...

PATGE 4 art

¡Se fatiga tant!...

SOLDAT ROMÁ *(Enlayrant la bandera)*

¡Jo la vull ben alta, ben dreta, y ben sola! (*La planta en terra.*)

PAU DE LA DIDA

¿Aónt va, senyor Bunyol?

SENYOR BUNYOL

¡No vaig: vinc!

PAU DE LA DIDA

¿D'ónt ve, doncs?

BUNYOL

De la Garriga.

M. TAROT

¿Que pateix de reuma?

BUNYOL

¡No!

M. TAROT

¡Ho crec, perque si no... am la humitat que li posen aquests patges al cap!...

SOLDAT ROMÁ

Li hem d'humitejar el cap pera que no li esclati de tant que pensa. Es terrible tenir un cervell tant privilegiat.

PAU DE LA DIDA

¿Y li proba la Garriga?

BUNYOL

Més que Madrid.

PAU DE LA DIDA

¿Y què hi fà?

BUNYOL

¿A Madrid?

PAU DE LA DIDA

No, a la Garriga.

BUNYOL

¡Penso!

SOLDAT ROMÁ *(Als patges)*

¡¡Humitegeulo!!

(Tots l'humitegen.)

M. TAROT, *(Pel soldat)*

¿Que va a la guerra aquest senyor que sembla un soldat romà?

SOLDAT ROMÁ

¡No vaig: ne vinc!

M. TAROT

¡Ningú va y tothóm ve!... ¿Y n'ha mort gayres d'enemics?

SOLDAT ROMÁ

No senyor; però l'he plantada ben alta, ben dreta y ben sola!

(Diu sempre aquesta frase am molta solemnitat.)

M. TAROT

¿El què?

SOLDAT ROMÁ

La bandera.

M. TAROT

¿Quína? ¿Aquesta? ¿De què es?

SOLDAT ROMÁ

¡Es la meva! La vaig plantar ben alta, ben dreta y ben sola!

M. TAROT

Ja ho ha dit tres vegades, home.

SOLDAT ROMÁ

¡Y les que ho diré!

M. TAROT

Se veu que li agrada la frase.

SOLDAT ROMÁ

Tant cóm agradarme, no; però ja veurà: un cop la vaig plantar ben alta, ben dreta y ben sola...

M. TAROT

¡Apa! ¡Tornemhi!

SOLDAT ROMÁ

Tothòm se va posar a estirarla cap al seu cantó. Els uns la tiraven de la dreta, els altres de la esquerra... Y me la varen fer decantar... Però de totes maneres, aquí està com sempre, ben alta, ben dreta y ben sola!

M. TAROT

¡Quína llauna!

BUNYOL

¡Jo no m'hi embolico! ¡Jo penso!

SOLDAT ROMÁ *(Als patges)*

¡Humitegeulo! (*Els patges ho fan.*)

M. TAROT, *(a la Fada)*

Y bé, ¿què'n treu de pensar?

FADA

Així fuig de les impureses de la realitat.

M. TAROT

Trobo qu'està bé; però per tenir rahó no li caldría pas pensar tant. Ab posarse a la vora del doctor desde bon principi. n'hi hauría hagut prou. *(Senyalant al doctor Julí Martià, que, com en l' anterior quadro, permaneix a un costat de la escena).*

FADA

Jo't diré. En Bunyol no encarna l'esperit del terrer. Ell era sociòleg y político de la dreta, criat als pits d'en Pau de la Dida, lo mateix qu'en Llautó, y en Fuig y en Quetelfaig. Quan discrepà ab aquests, se'n anà de bon principi a la esquerra, y ara, desenganyat dels uns y dels altres, troba qu' es lo mateix mirarse les coses desde la Garriga, com fa ell, que miràrseles com ho fa el doctor, desde les Corts de Sarrià.

M. TAROT

¡Però si el doctor es a tot arreu!

FADA

T'ho sembla; o millor dit, se pot esser a tot arreu, com els senyors Juli Martià y Bunyol, sense moures de les Corts ni de la Garriga.

UNA VEU

Senyors, la subasta va a començar... però'l subastador no ha vingut. Si algú de vostès se'n vol encarregar...

M. TAROT

Ja subastaré jo... (*Puja a l' ara del sacrifici*) Aquí hi ha una ploma; una ploma de crític; ja ha servit; li manca una punta, però am la qué li queda ja pot fer mal. Apa, senyors; quànt ne donen.

PAU DE LA DIDA

¡Tres pessetes!

M. TAROT

Tres pessetes ne donen d'una ploma de crític, que ja ha servit, y no més li manca una punta! ¿Quí'n dona més? Tres pessetes, a la una! Tres pessetes, a les dues! Es una ploma de crític, senyors! Lo mateix serveix pera la mà dreta que pera la mà esquerra! Tres pessetes, a la una! Tres pessetes, a les dues!... ¿Quí'n dóna més?

PAU DE LA DIDA

No se'n pot donar més. Una ploma d'aquesta classe no val més de tres pessetes!

SOLDAT ROMÁ

Tres y un ral.

M. TAROT

Tres y un ral ne donen. Apa senyors! D'una ploma de crític, que ja ha servit y encara té una punta pera fer mal, ne donen tres y un ral. Tres y un ral, a la una! Tres y un ral a les dues!... ¿Ningú 'n dóna més?... Aquell senyor del cap, ¿no'n dóna res?

BUNYOL

Jo no faig de po tor. Jo penso.

PAU DE LA DIDA

Tres y dos rals.

M. TAROT

¡A les tres! Va! (*Cop de martell, donen la ploma al Pau de la Dida.*) Una altra ploma; aquesta de literat, de poeta, bona pera fer càlculs, pera'ls matemàtics. Una ploma que lo mateix pot servir pera un *pol* que pera 'l *pol oposat.* Una ploma que serveix *al día*, que pot *usarse al día*; ploma pera fer riure, que's posa seriosa quan fa números. ¿Quí li posa prèu?

SOLDAT ROMÁ

Una acta de regidor, ben...

M. TAROT

¡Un acta de regidor ben alta, ben dreta y ben sola! ¿Quí'n dóna més?

PAU DE LA DIDA

Queda pera mi. Ne dono el doble del qui 'n dongui més...

(El Soldat Romà toca al senyor Bunyol ab el colze.)

BUNYOL

¡Jo penso!

M. TAROT

Va ¡A les tres! La ploma es del senyor...

PAU DE LA DIDA

Per ara, en aquesta partida de bescambrilla os he guanyat com sempre.

SOLDAT ROMÁ (*Exaltantse*)

¡Però jo l'he plantada ben alta, ben dreta y ben sola!

PAU DE LA DIDA

¡Repeteixo qu'he guanyat!

SOLDAT ROMÁ

No més heu guanyat dos cops; falta *la bona*. Per ara, sols teniu dues cames.

M. TAROT

¡Ja estaría fresc que no les tingués!

PAU DE LA DIDA

Però com que també tinc la *Lliga*...

M. TAROT

Es clar, té la *lliga-cama*. ¡Quína ocasió pera donar gust al públic fent ballar el tango de la lliga-cama pel cos de ball!

PAPITU

¿Y per què no? Això tóra helènic! ¡Una saturnal en honor de la Deesa Mongeta!

M. TAROT

¿Y si en lloc d' una saturnal fós una gitanal? ¿No podríes demanar a n'en Nonell que'ns deixés les seves gitanes?

PAPITU

¡Ja ho crec! ¡Noyes! ¡Apa, somhi!

Música.

(Surten les gitanes y ballen la Machicha.)

QUADRO TERCER

A casa l'artista Jaume Pardal

Una taula, un cavallet de pintor, un cavallet d'escultor, una biblioteca, cadires. En un recó, el doctor Julí Martià.

ESCENA PRIMERA

FADA *y* MESTRE TAROT

M. TAROT

(*Entrant ab la Fada, pel doctor:*)

¿També aquí?

FADA

Aquí y per tot. El seu esperit es l'esperit del terrer. Ja t'ho he dit! Es ubicu. No'n facis cas.

M. TAROT

No'n faré cas.

FADA

Ara veuràs l'artista més eminent que han produhit els sigles.

M. TAROT

¿Còm se diu?

FADA

Jaume Pardal.

M. TAROT

¿Y a quín art se dedica?

FADA

A totes. Pinta, escriu, esculpeix, fa arquitectura; en una paraula, tot.

M. TAROT

¿També canta?

FADA

No; això no. ¿No veus que's diu Pardal?

M. TAROT

¿Ja té temps pera fer tantes coses?

FADA

Encara n'hi queda pera administrar una fàbrica de calces de vellut.

M. TAROT

Però ¿què's proposa?

FADA

¿Tenir content a tothòm?

M. TAROT

¿A tothòm?

FADA

Vull dir a la majoría. Ja veuràs: com que'ls del mateix ofici sempre's critiquen, y's troben dolents els uns als altres, ell ha trobat la manera de plaure a tothòm. Els pintors li alaben els drames pera rebaixarli la pintura; els escriptors li aplaudeixen els quadros pera reventarli els llibres; els esculptors li compren les calces de vellut pera poder menys preuarli les estatues... y com que fa tantes coses y cadascú li alaba les altres pera reventarli les del seu ofici, resulta que, a fí de comptes, es més alabat que reventat. La qüestió es plaure a la majoría.

M TAROT

¿Y vol dir que'n quedarà alguna cosa de lo que fa?

FADA

Pèr ara ja queda... queda en ridícul.

M. TAROT

Però calla: vetelaquí en funcions.

ESCENA II

Els mateixos, L'ARTISTA, FILL 1.er, FILL 2.on, L'ADMINISTRAOR, L'ADMIRADOR 1.er, L'ADMIRADOR 2.on

ARTISTA

(Entrant seguit dels seus)

Ja podèu passar.

ADMIRADOR 1.er

(Ab la pipa a la boca)

Si, no, bé, es allò... Es clar; ja agradarà.

(S'assèu l'Artista a la taula. Els altres al seu voltant.)

ARTISTA

(Fa un moviment y tots resten prestes a recullir sa paraula genial). Primer, lo primer.

(Tots fan gestes d'admiració).

ADMIRADOR 1.er

Es clar, sí; jo... té rahò.

ARTISTA

Veyàm, senyor administrador: ¿còm estèm de comptes?

ADMINISTRADOR

El derrer trimestre dels teatres...

ARTISTA

La fàbrica primer...

(Nous gestes d'aprobació y admiració de tots)

ADMIRADOR 1.er

Es natural; jo... bé, sí, es allò...

ADMINISTRADOR

S'han venut duescentes calces de vellut.

ARTISTA

¡Molt bé; anoti!

ADMINISTRADOR

Y s'han declarat en vaga 'ls obrers.

ARTISTA

¡Malu! ¿Veyàm de què's queixen, què volen encara aquests?!

ADMINISTRADOR

Diuen que no volen treballar tant.

ARTISTA

Totjust ara que se m'ha de representar un drama contra'l treball!

ADMIRADOR 2.on

Escriviune un altre a favor!

ARTISTA

¡Es lo que faré!

TOTS

¡Bravo! ¡Molt bé! !Oh! ¡Ah!

ADMIRADOR 1.er

Sí, es allò... Bé, ja estarà bé...

ARTISTA

Anèm al *teatre*.

TOTS

Anèm. *(S'aixequen)*.

ARTISTA

Nó: anèm als comptes de teatre.

(Tots s'asseuen).

ADMINISTRADOR

El derrer trimestre es més fluix que'ls altres. Els empressaris se queixen. Diuen que les seves obres ja no fan plorar tant.

ARTISTA

Ho tindré en compte.

FILL 1.er

Es clar: ab tantes guerres y desastres, el cor de la gent s'ha endurit.

ADMINISTRADOR

Diuen que avans, ja al final del primer acte, la *platea* resultava un vol de papellons: tants eren els mocadors que sortien pera aixugar llàgrimes escadusseres. Y que, ara, totjust si al tercer acte la gent s'enterneix.

ARTISTA

¡Pren nota de tot això, fill meu!

(*El Fill II pren notes.*)

ADMIRADOR 1.er

Sí, es allò...

ADMINISTRADOR

Diuen qu'en els seus drames hi ha de posar més mares que diguin: «¡Fill, fill de les meves entranyes!», y més fills que diguin: «¡Mare, mareta meva!»

ARTISTA

¿Encara no'n tenen prous?

ADMINISTRADOR

Y que no s'oblidi de que ara 'ls republicans han guanyat les eleccions y son majoría a l'Ajuntament.

ARTISTA

Ja ho tinc en compte, no me'n oblido.

FILL 1.er

El papà sempre ho ha tingut en compte això. No cal que li recordin. Quan els republicans varen guanyar per primera vegada, va escriure *Els Focs artificials de la Prosa.* Després, quan varen perdre y guanyaren els catalanistes, escrigué *El valent.* Més tart, quan tornaren a guanyar, el *M'hi estic;* y no s'hi va quedar, perque va seguir fent lo mateix.

ARTISTA

No hi fa res: prenne nota. Sempre convé tenir present quíns són els que guanyen.

ADMIRADOR 1.er

Sí, es clar, es allò... Jo... Té rahó.

L'ARTISTA *(fent un crit)*

¡Ay!

ADMIRADOR 1.er

¡Ja està!

ADMIRADOR 2.on

¡Ja li ve!

FILL 1.er

¡Ja es aquí!

FILL 2.on

¡La inspiració!

ADMIRADOR 1.er

¡Apartèu les cadires!

ADMIRADOR 2.on

¡Apartèu les criatures!

ADMINISTRADOR

¡Silenci!

TOTS

¡Silenci! ¡Pst! ..

(*Pausa. L'administrador plega 'l llibre.*)

ARTISTA

¡La Mussa bufa!

TOTS

¡Pst!...

(*Pausa. Quietut solemne, que trenca l'Artista dihent:*)

ARTISTA

¿Y si pintés?

TOTS

¡Sí! ¡Que pinti! ¡Ara pintarà! ¡Pst!...

ARTISTA

(*Després de repensarse.*)

No: ¡farè esculptura!

TOTS

¡Farà esculptura! ¡Deixeulo passar!

ARTISTA

Potser que fes un pont... *(Pausa.)* Potser que fes un riu... *(Pausa.)* O potser... ¡que fes un viatge a Amèrica!

TOTS

¡Ara! ¡Ara!

ADMIRADOR 1.er

Sí, es allò...

ARTISTA

(Com illuminat, ab gran resolució.)

¡La Mussa! ¡Ja es aquí! ¡¡Escriuré!!

TOTS

¡Ah! ¡Escriurà!...

ADMIRADOR 1.er

¡Paper!

ADMIRADOR 2.on

¡Ploma!

FILL 1.er

¡Tinta!

FILL 2.on

¡Llapiç!

ADMIRADOR 1.er

¡Escriurà!

ADMIRADOR 2.on

¡Ara!

TOTS

¡Pst! ¡Pst!...

ARTISTA

¡Vull fer un drama!

ADMIRADOR 2.on

¿Contra quí?

ADMINISTRADOR

¡Que'l faci contra 'l públic!

ARTISTA

¡Tots ho són!

ADMIRADOR 1.er

Fes una comedia de riure.

ARTISTA

¡He dit que vull fer un drama!

ADMIRADOR 2.on

¡Per això mateix! Si't proposes fer plorar, fes xistos. Ja sabs que sempre't surten al revés.

ADMIRADOR 1.er

Sí, es alló...

ELS ALTRES

¡Pst!... ¡Silenci!

ARTISTA

¡Faré una comedia que faci plorar! Veyàm: que'm portin el material. Les meves notes, els meus apuntes...

(Surt Fill II, corrent)

M. TAROT

¿Aont va aquell tan depressa?

FADA

Va a buscar la minyona, perque porti la roba blanca de l'Artista.

M. TAROT

No ho entenc. ¿Què té que ferhi la minyona aquí? ¿No ha dit que volía fer una comedia?

FADA

Per això mateix. Com que s'apunta tots els xistos que sent al tramvía y al cafè en els punys de la camisa... Aquí la tens.

ESCENA III

Els mateixos y la MINYONA, *que du un cove de punys.*

FILL 2.on

Aquí estàn les notes y els apuntes.

MINYONA

Fòra que se'n hagi perdut algún, hi són tots els de aquest any.

ADMIRADOR 1.er (*Mirant y llegint els punys*)

¡Qu'es graciós!

ADMIRADOR 2.on *(id.)*

¡Qu'espiritual!

ADMIRADOR 1.er *(id.)*

¡Admirable!

ADMIRADOR 2.on *(id.)*

¡Aquest es d'un carreter!

ADMINISTRADOR

¡Aquest d'un manobre!

TOTS

¡Quín talent! ¡Quína gracia!...

ADMIRADOR 1.er

Sí; jo... es clar, es allò... Ja agradarà.

ARTISTA (*A la minyona*)

¿Y la *pechera?*

MINYONA

¿Quína *pechera?*

ARTISTA

La *pechera* de camisa aont hi tenía escrit l'argument.

MINYONA

¡Ay Senyor, que vaig donarla a la bogadera ab la roba bruta!

ARTISTA

¡Desgraciada! ¡Si era una camisa que no més feya tres mesos que la duya! ¡M'has esguerrat una comedia en tres actes!

ADMIRADOR 1.er

Sí, es clar, es allò...

MINYONA

Jo, senyor, ho feya per fí de bé...

ARTISTA

¡Miserable! ¡Ja pots correr a buscarla!

ADMINISTRADOR

¡Anemhi tots!

FILL 1.er

¡Corremhi!

FILL 2.on

¡Quína degracia!

ADMIRADOR 1.er

¡Quína mala idea!

ADMIRADOR 2.on

¡Ximple!

FILL 1.er

¡Beneita!

FILL 2.on

¡Anemhi!

ADMINISTRADOR

¡Sense perdre temps!

Música

TOTS

¡Anèm, corrèm ab dalera,
que ab ella's pert un tresor!
¡Ay *pechera* la *pechera*,
que has sentit batre son cor!

Anemhi sense tardar
qu'això precisa,
qu'això precisa!
Cal la *pechera* trobar
de la camisa,
de la camisa!

(*Se'n van tots.*)

QUADRO QUART

L'Observatori Astronómic

Gran sala de l'equatorial, am sa cúpula rodona. El gran equatorial al bell mitj, y perdentse en les altures. A la dreta's veu la barana d'una escala transitable, que ve del fosso. A la esquerra una porteta. Y al fons un armari en el que hi estarà amagada La Cometa. Una part del sostre està oberta y permet veure'l cel, aont hi ha'ls noms de la *Otero*, la *Cleo*, y algunes altres *estrelles* de primera magnitut. En un recó el doctor Juli Martià, assegut en una cadira.

ESCENA PRIMERA

L'Astronomiá, Les Estrelles *de l'Eden-Concert, Buena Sombra, Unió, etz.*

Música

LES ESTRELLES

Som estrelles falagueres
y a n'els homes fem badar,
que alcen les llargues ulleres

pera ferles funcionar.
Cap de nosaltres es fixa
y no prenèm llum del sol,
que la prenèm de les joies
que solèm caçar al vol.
¡Ja ve, ja va!
¡Que pugi la ullera
que prou baixarà!

—

Cap funesta profecía
per nosaltres s'ha complert,
que nosaltres sols fem gresca
aquí y a l'Eden-Concert.
Més aquell qui ens vol fer seves
y enténdrens, ja està servit;
per'xò a *La Vanguardia* en Comas
quan ne tracta 's fa un bullit.
¡Ja ve, ja va!
Que pugi la ullera
que prou baixarà!

—

Nostres cúes ja no espanten
com altres del baix vehinat.
¿Quína dòna no té cúa
quan se desfà 'l pentinat?
Homes: les bones estrelles
os dem goig y os prenèm or;
les dolentes són aquelles
que os prenen el goig y el cor.
¡Ja ve, ja va!
¡Que pugi la ullera
que prou baixarà!

—

(Dancen les Estrelles, formant constelacions. D'entre elles se destaca una estrella solitaria, se'n ve al prosceni y canta «por todo lo alto»:)

ESTRELLA

Mi pare está enfermo en cama,
mi mare en el hospital,
mi hermano tiene viruelas
y yo no tengo un real.
¡Mala puñalá
te peguen por la eparda
cuando vayas a paseà!

UNA ALTRA ESTRELLA

¡Olé!

TOTES

¿Qué te quieres apostar?
¿Qué te quieres apostar
que mañana los periódicos
nos van á reventar?

(Garrotin)

COMAS Y SOLÁ

Molt bé, molt bé. Me'n he fet càrrec.

ESTRELLA 1.ª

Eh bien monsieur: com li hem dit, nous sommes les estrelles de première magnitut de Barcelone.

COMAS Y SOLÁ

Ja m'havien escrit de Marsella que vostès venien aquí. De fa un quant temps, Marsella es la primera en ovirar les estrelles.

ESTRELLA 2.ª

Nous ne som pas de Marsella, nous autres.

ESTRELLA 1.ª

Nous som de París.

ESTRELLA 2.ª

¡De més luny encore!

ESTRELLA 1.ª

Moi j'ai trevallat au *Casinó*.

ESTRELLA 2.ª

Moi au *Folies-Bergére*.

ESTRELLA 3.ª, *(ben català)*

Jo ni sé aont cau la *Canabiera*.

(Gran escàndol de les Estrelles que protesten.)

COMAS Y SOLÁ

Calma, senyores; tinguin calma y no cridin ni facin soroll, perque si no, el sismògraf m'enregistrarà un terratrèmol arbitrari y els llegidors de *La Vanguardia* se'n queixaràn.

ESTRELLA 2.ª

Alors ne dites pas que nous venons de Marsella.

COMAS Y SOLÁ

Però si jo no he dit tal cosa.

TOTES

¡Que sí! ¡Que sí que ho ha dit! ¡Fòra! ¡Fòra!

COMAS Y SOLÁ

Pst! *Orden!* ¡Està bé! ¿Vostés diuen que venen de París? ¡Molt bé! Ja ho preguntaré al meu amic Flammarion.

ESTRELLA 1.ª

¡Y que ho pregunti a qui vulgui!

TOTES

Sí, sí, que li pregunti.

COMAS Y SOLÁ

Pst! *Orden!...* (*A la Estrella 1.ª*). Y vostè, digui:

ESTRELLA 1.ª

Eh bien, monsieur, nous venons...

ESTRELLA 3.ª

Deixa que li digui jo, que m'entendrà millor. A nosaltres ens envia'l Comité de Defensa Social pera que ens observi y vegi si hi té que dir alguna cosa.

COMAS Y SOLÁ

Ja veuràn: com a dirhi, trobo que, totes plegades... formen una constelació molt xamosa y remarcable.

TOTES

¡Mercès, mercès!

ESTRELLA 3.ª

¡Això es parlar com un cícero!

ESTRELLA 1.ª

Alors... *(Fa per anarsen.)*

COMAS Y SOLÁ

No obstant, per ara sols m'he fet càrrec lleugerament de les seves qualitats. Es necessari, pera poder donar un *rapport* detallat al Comité, que les observi una a una y minuciosament. *(Murmulls)*. Tinguin la bondat de passar a aquella saleta. *(Murmulls)*. Es inútil que protestin.

ESTRELLA 2.ª

¡Ah, ça, per exemple!...

(Murmulls generals)

COMAS Y SOLÁ

Tinguin l'amabilitat. *(Comencen a sortir.)* Jo vinc tot seguit, que haig de fer una petita feina. *(Se'n van totes les estrelles)*.

ESTRELLA 3.ª

(Restant sola amb en Comas y Solà y confidencialment)

Digui y dispensi: vostè dèu estar sempre molt content, y dèu riure sovint, y fer molta barrila... ¿veritat?

COMAS Y SOLÁ

¿Per què ho diu això?

ESTRELLA 3.ª

Veurà: com que té aquesta ullera...

(*Senyalant l'equatorial*)

COMAS Y SOLÁ (*Indignat*)

¡Faci el favor de passar!

(*La Estrella 3.ª se'n va.*)

ESCENA II

L'ASTRONOMIÁ, LA COMETA *y* UN CRIAT.

COMAS Y SOLÁ

(*Anant a l'armari y obrintlo*)

¿Còm va això?

COMETA (*Desde dintre*)

Per ara, bé ¿Que puc sortir?

COMAS Y SOLÁ

Sí; ara ja no hi ha ningú y pots sortir a orejarte. Jo tinc d'anar a fer un *rapport* amb aquelles estrelles...

COMETA

Vostè mateix. (*Surt de l'armari.*)

UN CRIAT

¿Hi ha permís?

COMAS Y SOLÁ

¿Quí hi ha?

CRIAT

Hi ha'l senyor Dionís Puig que'l demana.

COMAS Y SOLÁ

¿No ha pas dit lo que volía?

CRIAT

Diu que ha descobert un altre cimal a les Bermudes, qu'està nevant al Pol, que plourà a Londres y que'l té de veure a vostè.

COMAS Y SOLÁ

¡Està bé: que ja hi vaig! (*Surt el criat. A la Cometa.*) Ja ho veus, Cometa, quínes coses més graves. En tot avui no podré estar pera tu. Ab el teu permís...

(*Se'n va l'Astronomià.*)

COMETA

¡Faci, faci!

ESCENA III

LA COMETA *y* MESTRE TAROT

(*La Cometa surt del tot de l'armari, s'estira ab mandra, badalla.*)

COMETA

¡Quína vida més ensopida! ¡Ja tinc ganes que s'acabi! ¡No'm plau tenir tractes amb aquesta gent dels obser-

vatoris. Se passen la nit y el día apuntant, apuntant... y no tiren mai!... (*Badalla, y va a ajaures al banc de l' equatorial, aont se queda adormida.*)

M. TAROT

(*Esbufegant d'haver pujat la escala.*)

¡Y qu'es alt això!... (*Veyent l'equatorial*) ¡Ma noi, quína ullera!... No hi ha ningú. Aprofitaré'l moment pera donar un cop d'ull al cel. (*S'acosta a l'objectiu y al esser prop del banc hi ensopega.*) ¡Cristo, quín cop! ¡M'ha fet veure les estrelles! ¡Ja se li coneix qu'es un banc d'observatori! (*Adonantse de la Cometa*) ¡Moscal ¿Qu'es això tan rebufó? ¡Sembla una Cometa! ¡Oi que ho es!... Noi, ara fos a triar ofici, triaría el d'astronomià. Ara comprenc que passin tota la nit en vetlla... !Ai, ai, ai, que'l cap me roda!... ¡Tarot, entórnaten, que això no es bo pera la salut!...

(*La Cometa, desvètllantse, veu a Mestre Tarot y fa un gran crit, espantada.*)

COMETA

¡Ai!

M. TAROT

No s'espanti, dòna: sóc jo.

COMETA

¡Quín susto m'ha donat!

M. TAROT

No fugi, dòna, no fugi. ¿Que li faa por els homes?

COMETA

Així, tan de sobte... ¡Tota jo tremolo!

M. TAROT

Calmis, no tingui por. Un servidor sóc corrector de probes.

COMETA

Això 'm tran quilisa. ¡Ai, quí s'ho havía de pensar! Me creya estar tota sola.

M. TAROT

¿Que potser fóra un estel vostè, y dispensi?

COMETA

Una servidora es noble.

M. TAROT

¿Què vol dir?

COMETA

Que tinc partícula.

M. TAROT

¡Vaja!

COMETA

Com si diguessim el *de*, que vostès se posen.

M. TAROT

Ja ho entenc. vostè es un estel ab cúa.

COMETA

Això mateix.

M. TAROT

¡Ai mare, que'l cap me roda!

COMETA

¿Què diu?

M. TAROT

No res, que això sí que portarà cúa.

COMETA

¿El què?

M. TAROT

Aquesta entrevista. Ja veurà, un servidor no s'hi havia fet mai am persones tan elevadas com vostè, y tinc *caprodos.*

COMETA

Si vol apoiarse... *(Li dóna la mà)*

M. TAROT

Mercès... (*Acaronantli la mà.)* Deuen estar molt bé de petaques al firmament, ¿veritat?

COMETA

¿Per què ho diu?

M TAROT

Perque veig que gasten una pell molt fina.

COMETA

¡Dolentot!

M. TAROT

¡Ai! ¡M'ha dit dolentot!

COMETA

¿Què diu?

M. TAROT

No res. Ai, ¡valgam la mare de Dèu! Vostè dèu esser aquella Cometa de Halley que diu que'ns ha d'esmicolar.

COMETA

No senyor; no m'hi faig ab ella.

M TAROT

¡Y què s'hi ha de fer! Ja ho podía preveure: ¡si això es carmel-lo!

COMETA

Una servidora s'està aquí per compromís. Res, gelosíes d'astronomians. Cada astronomià vol tenir la seva Cometa. Com que ara tothòm parla d'aquella mala púa de l'Halley, y ja n'han sortit dues o tres més, els altres n'estàn gelosos. Així, l'amo d'aquí 'm guarda pera ferme sortir el millor día.

M. TAROT

¡Ai mare, quins estragos el día que vostè surti!

COMETA

¡Ai, no senyor! ¡Què s'ha pensat! Jo no sóc pas com aquestes altres que van pel món esmicolant planetes.

M. TAROT

¿Què diu? Si no més d'haverla vista, ja tinc esmicolada la planeta de la meva vida per sempre més!

COMETA

¡Qu'es graciós!

M. TAROT

¿Que se'n burla? Es que per vostè fóra capaç de tocar el cel am les mans, encara que hagués d'arribar fins a Mercuri, y al costat de vostè esdevindría am tanta gelosía, que al que se li acostés pera dirli *Deu la guart*, li enfonsava les *òrbites* d'un cop de puny, sense ni tan sols dirli: apàrtat, pocs modos, qu'això es la lluna!

COMETA

¡Sí que s'ho agafa fort!

M. TAROT

¿Que si m'ho agafo fort? Vegi: ara fa poc he deixat la senyora Fada que m'acompanya, prenent un boc amb en Pompeyus Gener al Tibidabo, y si no fós que li tinc donada cita pera assistir a la reunió magna de prohoms, a fí de pendre acort sobre l'actitut a adoptar, ja la estava plantant y dihentli a vostè...

COMETA

¿Què?

Música

M. TAROT

Vina, amor meu; baixèm a Barcelona;
ramblejarèm...
entre sospirs farèm que'ns breci l'ona;
barquejarèm...

COMETA

Si a tu la mar no't maregés, diría:
«¡Prou que vindré!»
Prò't roda 'l cap, y a mi... ¡m'apagaría
tant mulladê!

M. TAROT

Deixa 'ls espais: el sol escalfa y tenta,
y'm té gelós.
De nostre amor la llum molt més potenta
cremi a tots dos.

COMETA

Calla, bojot, que un greu afany ja núa
mon cor ardent;
calla, bojot, que sento que la cúa
ja se m'encén!...

M. TAROT

¡Jo l'apagaré
la cúa-cúa encesa,
jo l'apagaré
la cúa de papê!

COMETA

No l'apagaràs
la cúa-cúa encesa,
no l'apagaràs
la cúa de detràs!

COMETA

Les teves promeses m'han obert nous horitzons.

M. TAROT

¡Visca!

COMETA

Desde avui decideixo cambiar d'òrbita. Ja estic tipa de l'ensopiment astronomià, de la gelosía científica. Tu ets gai: jo t'estimo. Tu ets corrector de probes: jo t'amo. Jo't seguiré fins a la fí del món.

M. TAROT

Però ¿y què dirà la Fada?

COMETA

Que digui lo que vulgui. Aixi com així, també vull assistir a la reunió magna de prohoms catalans. La qüestió catalana interessa a les cometes.

M. TAROT

¿Per què?

COMETA

¡Perque també porta cúa!

M. TAROT

¡Somhi, doncs!

(*Se senten cants y crits de gatzara.*)

COMETA

¿Sents?

M. TAROT

Sí. ¿Qu'es això? ¿Un terratrèmol de laboratori?

COMETA

¡Y ca! Es l'astronomià que'm *falta* ab unes estrelles que li han arribat! ¡El miserable! ¡No'm sab gens de greu ferli la senyal de la *lluna!* ¡Fugím!

M. TAROT

¡Fugím! ¡Cap a l'Assamblea!

COMETA

¡Cap a l'Assamblea!

ESCENA IV

Els mateixos y LES ESTRELLES

LES ESTRELLES

(*Sortint tumultuosament*)

¡Espereuvos! ¡Nosaltres també venim!

COMETA

Ja'n tenim prou d'observacions y d'anàlisis.

M. TAROT

Ja'n tenim prou. Y vosaltres no hi podèu pas venir a l'Assamblea de prohoms! ¡Què dirien els prohoms!

ESTRELLA 3.ª

¡Que diguin lo que vulguin!

ESTRELLA 1.ª

C'est ça: cal les habituer.

M. TAROT

¡Y jo que sóc corrector de probes de *La Veu del Poble!* ¡Què'n dirà *El Poble de la Veu!*

TOTS

¡A l'Assamblea! ¡A l'Assamblea!

ESTRELLA 1.ª

(Al Mestre Tarot, senyalant el doctor.)

¡Pardon! ¿Qui c'est aquel senyor qu'està sentat là?

M. TAROT, *(en veu baixa, solemnement.)*

¡¡Pst!!... ¡Es el doctor Julí Martià!

TOTS

¡A l'Assamblea! ¡A l'Assamblea!

M. TAROT

¡*Nada*, doncs! ¡Sombi, y que surti lo que vulgui!

(Se'n van tots al compàs del «Jo te l'encendré.)»

QUADRO CINQUÉ

Dinámica atmosférica

La escena representa un paratge de la montanya del Tibidabo, en la vessant de la banda de Barcelona. Comença a fosquejar. Al lluny, per entre les soques dels pins, se veu el panorama de la ciutat, amb els llums encesos.

ESCENA PRIMERA

MESTRE TAROT, LA FADA, LA COMETA y POMPEYUS.
Sota d'un pi el DOCTOR JULI MARTIÁ

M. TAROT

¿Y ara hem d'anar a peu fins a Barcelona?

FADA

No hi ha més remei; totes les corrents elèctriques de Barcelona y pobles agregats estàn interrompudes.

COMETA

¿La del funicular també?

FADA

¡Totes!

TAROT

¡Això es horrorós!

POMPEYUS

Lo qu'es jo, a peu fins a Barcelona no hi vaig. Una camínada així es com un suicidi, y jo sóc vital.

TAROT

Tot lo que vulgui, però aquí no'ns hi podèm pas quedar. ¿Y l'Assamblea?

POMPEYUS

¡Deixis d'Assamblees! ¡Per lo que hi hem d'apendre!... ¿Y si anessim fins aquí a l'Hotel, esperant a veure en què acaba tot això?

FADA

No pot esser, qu'es tart y vol ploure.

POMPEYUS

¡Y ca, ha de ploure! ¿Que's pensa que Barcelona es París, que hi plou cada día? Miri, aquí ve l'home de la *dinàmica atmosfèrica*, que'ns treurà de dubtes.

COMETA

¿En Dionís Puig? Si ara mateix era a dalt a l'Observatori, segons m'ha dit l'astronomià...

ESCENA II

Els mateixos y DIONÍS PUIG

M. TAROT *(Cridantlo.)*

¡Ep, senyor... *Daixonses!* ¡Senyor *Dinàmica atmosfèrica!* (*Aparex en Dionís.*) ¿Que ve de l'Observatori?

DIONÍS PUIG

No'n vinc: ¡ne fujo! ¡Aquest home'm marejal

POMPEYUS

¿L'astronomià? ¿En Comas?

DIONÍS PUIG

Sí, en Comas y en... Punts. ¡Que n'està de carregat de romanços! ¡Ara l'ha donada per imitar a n'en Flammarion, y més que a examinar estrelles se dedica a descobriments filosòfics. Els llegidors de *La Vanguardia* ja n'estàn tips; però les estrelles, encara més; y jo, no'n parlèm! Ara ha descobert que en la vera Ciencia no hi ha dretes ni esquerres ni avençats ni retògrados, y que'ls que guaiten a terra no veuen el cel.

COMETA

Com qu'ell sempre'l mira...

DIONÍS PUIG

No mira: bada. Per això li fugen les cometes com tú salau.

POMPEYUS

Això m'interessa. ¿Quíns altres descobriments ha fet?

DIONÍS PUIG

Ha descobert que aquest cel tan blau, *ni es cielo ni es azul;* ahir descobrí les Illes Britàniques, y ja està a punt de descobrir el Mediterrani y el Desert de Sarrià.

POMPEYUS

No, no, vull dir descobriments astronòmics...

DIONÍS PUIG

¿Y què volèu que descobreixi un home així, que té un tal empatx de Ciencia? Jo ja li tinc dit: «Noi, tu estàs empatxat però no pariràs mai; del teu equatorial ne sortiràn les estrelles tan verges com si no hi haguessin passat, y tu per la teva part te quedaràs essent «la Verge del Tibidabo».

FADA

Anèm, qu'hem de caminar molt, y es tart y vol ploure.

POMPEYUS

¡Ditxosa pluja! ¡Torno a dir que no plourà! O si no, aquí està en Dionís pera fer el pronòstic.

M. TAROT *(A Dionís.)*

¿Que sàbria dirnos quín temps farà d'aquí un quart d'hora?

DIONÍS PUIG

(*Ab molta gravetat y prosopopeya.*)

Ja veurà, ja veurà... A jutjar pels moltíssims telegrames que m'ha enviat en Cook, demà al Pol hi farà un fret polar, a la Siberia hi haurà neu en abundancia, y al Congo les gallines faràn els ous ferrats y als termòmetres els hauràn d'afegir tubos de vidre, de tant que pujarà'l mercuri. Hi ha un abismal profond a les Bermudes, y un cimal a l'illa de Madera, a mà dreta entrant. Al Mediterrani hi hauràn onades, que faràn escuma al rompre sobre les platges...

M. TAROT

¡Es terrible!

DIONÍS PUIG

El cercle tempestuós de plùges passarà per les Bermudes, voltarà cap al Nort, Noruega, Suecia, Danamarca, Montmartre y la França Xica. El vent farà estropicis al Cairo, al Caucas, a Nigni Nogwrod y al Pla del Llobregat. La depressió atmosfèrica iniciada ahir a tres quarts de set, se solucionarà en un cimal nuvolós, l'epicentre del qual oscilarà entre Sanghai, Saint-Etienne, Sant Remo, Sant Merino, Santo Domingo, Sant Pettesburg y Sant Sadurní de Noya.

M. TAROT

Vaja, tot el calendari.

DIONÍS PUIG

¡Veliaquí!

M. TAROT

A l'ultim ens hem quedat sense saber quín temps farà aquí, dintre un quart d'hora.

DIONÍS PUIG

Això... això no podría pas dirli.

M. TAROT

¿Per què?

DIONÍS PUIG

No he rebut prou telegrames de l'estranger

M. TAROT

Escolti y dispensi: he remarcat que vostè dèu tenìlshi rabia als pobres habitants de les Bermudes.

DIONÍS PUIG

¿Ah?

TAROT

Home, sempre'ls hi fa passar coses terribles. Quan no es un abismal es un cimal, quan no un cimal un epicentre, quan no un epicentre una depressió... Vaja, que'ls pobres vehins d'aquells indrets deuen estar molt deprimits. ¿Què li han fet?

DIONÍS PUIG

¡A mi no m'han fet res! ¡La veritat es insensible!

M. TAROT

Escolti: ¿que no podría fer que plogués més sovint a Barcelona? Els fabricants de paraigües estàn desesperats. ¡No plou mai!

DIONÍS PUIG

¡Que facin *sombrilles*, o que se'n vagin al Paraguay!

M. TAROT

¿Y els que cullen bolets? ¿Què vol que facin si aquesta sequedat segueix?

DIONÍS PUIG

Els cullidors de bolets... que venguin àrnica... Endemés, jo mantinc la sequedat pera utilitat pública. Vegi quína atmòsfera més transparent. Desde aquí dalt se veuen fins les formigues dels rebosts de sucre dels barcos del port. Y si a aquesta nitidesa hi afegeix un vidre com aquest... L'he emmatllevat a n'en Comas. Ell que miri els alts; a mi m'agraden més els baixos. Sigui dit sense ofensa pera les senyores.

M. TAROT

(Agafa'l vidre y guaita cap a Barcelona.) ¡Oh!!

TOTS

¿Què hi ha? ¿Què's veu? ¿Què passa?

Musica

M. TAROT

Desd'aquí veig les senyores
fent un *meeting* colossal
perque tanquin les escoles
tot seguit am pany y clau.
A n'a mi no'm sorprèn gaire
que les dames llencin clams.
y que, tractantse d'escoles,
no més vulguin... escolans.

TOTS

¡Ai sí! ¡Ai no!
¡Barcelona es Xauxa!
¡Ai sí! ¡Ai no!
¡Ai la birondó!

(Torna a guaitar am la ullera y diu attres cobles, comentant lo que veu.)

POMPEYUS

¡Veiàm, veiàm, deixim mirar!...

COMETA

¡Y a mi!...

FADA

¡Y a mi!...

(Tots miren y's passen la ullera.)

ESCENA III

(Els mateixos y Un Crític.)

CRÍTIC

¿Que no m'hi deixaràn donar un cop d'ull a mi també?

M. TAROT

¿A vostè? ¿Quí es vostè?

CRÍTIC

Un servidor sóc crític.

M TAROT

¡Ah!

CRÍTIC

Y voldría aprofitar la ocasió pera veure què fan al Cine-Doré, al Cine-Ilusión y al Sine-qua-non.

M. TAROT

De manera que vostè es crític de teatres...

CRÍTIC

¿De teatres? No senyor, ja no s'estila aquesta mena de crítics.

M. TAROT

Y doncs, ¿què critica vostè?

CRÍTIC

Sóc crític de cinematògraf Els diaris han suprimit la crítica de teatres per varies rahons. La primera, perque ja no hi ha teatres.

M. TAROT

No cal que segueixi.

CRÍTIC

Sí senyor; es molt interessant.

M. TAROT

Vostè mateix.

CRÍTIC

Els teatres desaparegueren tots.

M TAROT

La crisi...

CRÍTIC

No senyor: desaparegueren assessinats.

M. TAROT

¡Què diu ara!

CRÍTIC

A mans dels autors, sociòlecs de *guardarropia*, graciosos d'una alegría.

M. TAROT

...que passa?

CRÍTIC

No: passada .. per aigua; moralistes de mestres de minyons y ploramiques sentimentals. El públic va dir *de verano*, se va *llamar andana*, y *aquí te quiero*, no hi va posar més els peus.

M. TAROT

¡Ja es trist! Però trobo que vostè diu moltes coses en castellà!

CRÍTIC

No'n faci cas: un servidor sóc de la Lliga. Segona causa: manca de crítics. Els diaris ja no trobaven gent que no tingués cap noció del teatre, y es clar, ¿quí volía que fes crítiques? Jo mateix he sigut crític, y a copia d'anar al teatre, vaig acabar per saber lo qu'era un *bastidor*, un *barba*, lo que volía dir *treure caudals*, *latiguillo* y *mutis;* y ja no vaig servir més: ne sabía massa. Ara lo qu'està *en auge*...

M. TAROT

¡Home, parli de manera que l'entengui!

CRÍTIC

Ara *lo que priva* es el *cine*. Allò es art. A copia de fer de crític - de crític barceloní,—vaig arribar a apendre que una obra teatral, pera esser bona, ha de tenir molta acció, poca tesi, semblar que l'hagi escrita en Creuet o jo, y acabar bé. Doncs les películes reuneixen totes aquestes condicions. ¡Qualsevol vagi a veure obres d'autors catalans! Jo no sé per què 'ls autors dramàtics catalans no's dediquen a compondre películes. Hi guanyaríen molt, ells y el públic. Com que no hauríen de fer enrahonar als personatges, imaginis quàntes beneiteríes s'estalviaríen els uns y els altres!

M. TAROT

Bé, però ¿encara hi ha gent qu'escriu, no haventhi teatres?

CRÍTIC

Sí, senyor; els nostres escriptors ara escriuen pera Amèrica.

M. TAROT

Vaja, a ensenyar *lloritos*.

CRÍTIC

¡Què's pensa! ¡Estàn molt bé allí, a Amèrica! Figuris que al moll de Buenos Aires hi ha sempre una comissió permanent pera rebre'ls artistes de Catalunya. Així que arriben, me'ls agafen, els vesteixen de blanc, els posen un *jipijapa*, els hi regalen cinquanta mil *pesos*, ni un més ni un menos, y envíen un telegrama als diaris catalans!

M. TAROT

¡Serà qüestió d'anarhi!

CRÍTIC

Miri, en l'ultim vapor se'n varen anar quatre o cinc dramaturgs.

M. TAROT

¡Quína sòrt!

CRÍTIC

Sembla que vostè se'n alegra.

M. TAROT

¡Y es clar que sí, home de Deu! Si se'n van els dramaturgs, el teatre resorgirà altra vegada de ses cendres.

FADA

¡Tarot, que'l temps passa! Déixal estar a n'aquest senyor, y anèm.

POMPEYUS

Jo a peu no hi vinc.

FADA

Si os plau per força: ¡ho mano jo!

POMPEYUS

¡Jo no faig res per imposició, ep!

COMETA

¿Ni si jo t'ho imposo?

POMPEYUS

¡Bé, si tu m'ho imposes... es una altra cosa!

COMETA

¿Anèm, doncs?

POMPEYUS

Anèm.

TOTS

¡A l'Assamblea!

(Se'n van.)

QUADRO SISÉ

La terraça del Continental, o L'Assamblea dels Prohoms

Terraça del Continental, vista desde la Rambla. En primer terme, y paralelament al prosceni, el passeig central de la Rambla de Canaletes; després l'acera del Café amb un rengle de taules, y finalment l'interior del Café practicable.

A dreta, un platan; a esquerra un kiosco, y a son costat la barraqueta del guarda-agulla del tramvia, y un pal del *cable*.

La terraça està ocupada aixi: En la taula primera, el doctor Juli Martià tot sol; en la segona, els federals de tota la vida; en la tercera, redactors de *La Veu del Poble* y alguns diputats de la dreta; en la quarta, redactors de *El Poble de la Veu* y diputats de la esquerra.

Durant tot el quadro entraràn y sortiràn cambrers y altra gent per la porta del Café, veientse la gent de l'interior a travers dels vidres. Nombrosos transeunts aniràn amunt y avall de la Rambla y atravessaràn l'adoquinat, més o menys ràpidament segons la pressa que tinguin o segons la proximitat dels vehículs que van y venen.

Per l'acera del Café y per la Rambla, tresquen continuament els llimpiabotes y els venedors de diaris, baladrejant.

ESCENA PRIMERA

LLIMPIABOTES, VENEDORS DE DIARIS, FEDERALS DE TOTA LA VIDA, ESQUERRANS, DEXTRANS, MOÇOS DE CAFÉ, PARROQUIANS. PARROQUIANES, L'HOME DEL TRAMVÍA, GENT QUE PASSA, ETZ.

Música

LLIMPIABOTES

Am la capça al coll penjada...

VENEDORS

Bramulant a ple pulmó...

LLIMPIABOTES

nosaltres repartím llustre.

VENEDORS

nosaltres ilustració.

LLIMPIABOTES

Sens pensar que les sabates
siguin menos que'ls tarots.

VENEDORS

Sens pensar que moltes clepses
són pitjors que sabatots.

TOTS

Llimpièm y cridèm
y ens escarracèm;
llimpièm y cridèm
com qui diu de franc;
y am la crema donèm llustre negre,
y am paper repartím llustre blanc.

CRITS

¡Llimpia!—¡El *Brusi!—¡La Publicidad!— ¡Cierooo!* —¡Botes!—¡El *Pitu!—¡L' Embustero!*— ¡Botes!—*¡La Tribu!*—¡El *discurso* d'en Cambó *entero y pronunciado!...*

UN LLIMPIABOTES

(*A un federal*)

¿Vol que li passi el raspall?

EL FEDERAL

Fuig, noi, no m'amohinis.

LLIMPIABOTES

¿Aont va ab aquestes sabates? ¡Sembla un inondat d'*El Redemptor!*

VENEDOR 1.er

(*A l'home del tramvía:*)

¡Ep, l'home del tramvía! ¿Encara no va la corrent?

No, noi; encara'n tenim per estona.

VENEDOR 1.er

¡*Vaya* una corrent! ¡N'hauríen de dir *un despacio*!

CRITS

¡Botes!—¡*La Publi!*—¡Llimpia!

(*Tres venedors de diaris formen grupo. Un llimpiabotes assegut sobre la caixa'ls escolta.*)

VENEDOR 1.er

¿Que no ho sabs, Gravat? El Cera deixa l'ofici y vol esser regidor.

VENEDOR 2.ón

¿Vols dir que sortirà?

VENEDOR 1.er

Ara'n surt tothom de regidor.

VENEDOR 3.er

Paraulà que, si's presenta, jo no més cridaré'ls diaris que l'apoyin.

VENEDOR 1.er

¡Uva, Falet! Amb això compta ell. Diu que vol fer el Cassino dels nostres.

VENEDOR 3.er

¡Ben fet que farà! ¿Què no hi tenim dret?

VENEDOR 1.er

¡Que ho diguis! ¿No'n tenen els del *Casino Republicano* del Pla del Teatre?

LLIMPIABOTES

Si allò no es pas polític.

VENEDOR 2.ón

¿No? Doncs ¿qu'es?

LLIMPIABOTES

¿Vès si posaríen rètol a la fatxada com els betes y fils?

VENEDOR 1.er

¿Y què sabs tu? *(Segueixent enrahonant.)*

ESCENA II

Mateixos SENYORA TUYES *y* SA FILLA, *que venen de la dreta. El* SENYOR PAPITU, *que ve de la esquerra am* EL PAPITU *a la mà.*

SENYORA TUYES

¡Deu lo guart, senyor Papitu! ¡Quànt de temps sense vèure!! ¿Còm està?

SENYOR PAPITU

¡Deu la guart, senyora Tuyes! ¡Molt bé! Sí qu'es casualitat. (*A la noya:*) Y tu, maca, ¿què tal?

SENYORA TUYES

Aquesta com sempre.

(La noya, durant tota aquesta escena, aprofita les distraccions de sa mare pera ferse signes amb un barbamec que la segueix.)

SENYOR PAPITU

¿Que no està bona?

SENYORA TUYES

¡Com a salut rai! (*La noya fa posats.*) ¡Estigues! *¡Vaya, Vaya!* Nosaltres ens deyem: Y doncs, ¿què's dèu haver fet el senyor Papitu?

SENYOR PAPITU

Ja ho veu; sí senyora. ¡Ha, ha! ¡Ay caratsus! ¡Vès qui ho havía de dir que les havía de trobar!

SENYORA TUYES

Ja té rahó, ja. Res, aquesta que amb això del cinematògrafo no'm calla mai. ¡Què's pensa! ¡Es una fatl-lera!

SENYOR PAPITU

Y déixila estar, dòna: es la edat.

SENYORA TUYES

¿La edat, diu? Ai, senyor Papitu, no ho vulgui pas saber. ¡Es un dimoni aquesta noya! ¡Un dimoni! ¡Quín cap! Y amb uns fums de princesa, que ja li dic jo... ¡Res li està bé, no té cuidado am res!...

SENYOR PAPITU

¡Els anys, donya Tuyes, els anys!

SENYORA TUYES

¿Els anys, diu? La seva germana gran totjust té un any més qu'ella, y es tota reposada y respectuosa. ¿Veu? pera no dir res més: ¿veu aquest vestit que porta? La seva germana gran l'ha dut tres anys seguits, que semblava una marquesa; ella totjust fa dues setmanes que'l porta, y mírisel còm està de fet malbé.

SENYOR PAPITU

Y bé, y bé, ¡què s'hi farà! Vostès rai, que tenen un mitjot amagat...

SENYORA TUYES

¡Com hi ha món!

SENYOR PAPITU

¡Bona vida, al cinematògrafo cada setmana!...

SENYORA TUYES

¡Veurà, si no'm calla mai! ¡Mare anèm a veure'l Toribio! ¡Mare anèm a veure Cleyopatra!

SENYOR PAPITU

¿Que ja no van al Romeya?

SENYORA TUYES

No senyor; ens en hem deixat. Ens agraden més les *plícules*, ¿sab? Una s'hi diverteix més. Y del modo que s'han posat les coses... ¡Ai Senyor, ja anèm ben enderrera!

SENYOR PAPITU

¡No me'n parli! ¡Ja té rabó, ja!

SENYORA TUYES

Avans una podía anarhi al Romeya. ¡Amb aquell plaga d'en Capdevila! .. ¡Quíns tips de riure que'ns hi havíem fet! En Capdevila es l'home que m'ha fet riure més... ¡Allò eren actors!

SENYOR PAPITU

¡Y autors!

SENYORA TUYES

Ja pot ben dirho. Hi havía aquell *Inglesias*. . ¡Allò sí qu'era *ternura* y sentiment! Encara'l Miquel, que al cel sigui, no'm portava els *vales* del *Inqueniu*, ja'm tenía plorant com una Magdalena. Ja pot ben dir que l'*Inglesias* es l'home que m'ha fet plorar més. Y que, de tant en tant, ne deya algunes que... vaja, se li veya qu'era avençat!

SENYOR PAPITU

Ja té rahó, ja.

SENYORA TUYES

Ara no s'hi pot anar al Romeya, desde que se n'han apoderat els *mudernistes*. Si vol que li digui, així que vaig veure anunciat això de *La Cort d'en Lluis Xiu*, vaig dirme: no hi vagis, Tuyes, que a n'aquest *Lluis Xiu* me sembla que'l *xiularàn*.

SENYOR PAPITU

Ja deya bé: anèm enderrera. Aviat no's podrà viure.

SENYORA TUYES

¡Y ara que me'n adono! ¿Vostè també llegeix aquest diariot?

SENYOR PAPITU

Calli, senyora Tuyes, que no sè còm m'estic d'anar a trobar a n'aquesta colla de condempnats y fèlshi un estropici. ¿S'es mai vist enlloc aquest atreviment de pendrem el nom y posarlo a la capçalera d'aquest paper?

Sí, senyora Tuyes, ja se'l pot ben mirar: «¡Papitu!», «¡Papitu!», com jo mateix, sense tenir en compte que'l nom es cosa sagrada... Y miri quín desvergonyiment: ¡aquí fins m'hi han posat'l retrato!

SENYORA TUYES

¿Això li fan?!

SENYOR PAPITU

¡Això! ¡Vegi si no n'hi ha pera renegar de Barcelona!

SENYORA TUYES

Però ¿per què'l compra, sant cristià?

SENYOR PAPITU

¿Jo gastarme dèu cèntims per aquest ni cap altre diariot? Es un amic que me l'ha deixat, perque ara me'n vaig a trobar l'alcalde.

SENYORA TUYES

Nada, pòsilshi plet, pera que aprenguin de modos. Res... si ens vol acompanyar... No voldría pas perdre el *Garrotín* d'en *Quenaro el Feyo*.

SENYOR PAPITU

Nada, que s'hi diverteixin. Adeu, maca.

SENYORA TUYES

¡Digues passihobé! Passihobé, senyor Papitu. Saludi a la senyora.

SENYOR PAPITU

Serà servida. Passihobé tinguin.

SENYORA TUYES

Passihobé.

(*Se'n van, l'un per la esquerra, les altres per la dreta, seguides a distancia pel jovenet que fa signes a la noya.*)

ESCENA III

Els mateixos, menys el SENYOR PAPITU *y la* SENYORA TUYES

FEDERAL 1.er

¿Jo? ¡Jo sóc federal de tota la vida!

FEDERAL 2.on

¿Còm pot esser això, si no més tens cinquanta anys?

UN DEXTRÁ

¿Y què penses ferne del diner que has guanyat a la rifa de Nadal?

UN ESQUERRÁ

Me faig fer una casa per en Gaudí.

UN DEXTRÁ

¡Tu! Un prohòm de la esquerra!

UN ESQUERRÁ

Y això ¿què té que veure?

UN DEXTRÁ

¿Què té que veure? ¿Que no es veritat qu'en Gaudí no més fa les cases a condició de que li deixin posar al cim una gran creu de pedra?

UN ESQUERRÁ

¡Sí qu'es veritat!

UN DEXTRÁ

Y doncs, tu, ¿hi passes per això?

UN ESQUERRÁ

Jo 't diré: m'he fet fer la creu am tornillo; com si diguessim, *de quita y pon.*

ESCENA IV

Els mateixos, la FADA, M. TAROT, *la* COMETA *y* POMPEYUS.

FADA

Vaja, que ja som al Continental.

COMETA

¡Gracies a Deu! Ja començava a estar cansada!

M. TAROT

Jo estic tot capolat.

POMPEYUS

A mi se m'ha desvetllat la gana. ¿Què no pendríen alguna cosa?

COMETA

No, mercès, no acostumo.

FADA

Jo estic tan cansada, que no puc dir faba.

M. TAROT

Ja ho ha dit.

POMPEYUS

Doncs jo sento quelcòm aquí.

M. TAROT

Vostè sempre patint del cor.

POMPEYUS

Sí, però ara no tinc pas mal *al cor;* ara tinc mal *de cor*. Veyàm. (*Cridant.*) ¡Ep, noi, moço! (*Ve'l moço.*) Portam un doble.

MOÇO

Si vol entrar y seure...

POMPEYUS

¡Y ara! ¿Quàn m'has vist pendre un doble seyent? Pòrtel aquí.

MOÇO

Molt bé diu. ¿Que voldría menjar alguna cosa?

POMPEYUS

Sí. Digues que'm facin un *beefteak* am patates.

MOÇO

¿Un *beefteak* am patates? Molt bé diu. No hi voldría pas una mica d'enciàm?

POMPEYUS

No; no estic per paisatges. (*El moço se'n va.*) ¡Tu, escolta! (*Torna'l moço.*) En el *beefteak* am patates, enlloc de patates, digues que m'hi posin unes quantes mongetes fregides.

MOÇO

¡Molt bé diu! (*Se'n va.*)

POMPEYUS

(*Tornantlo a cridar.*)

¡Ep, tu, pst, vina! (*El moço torna a venir.*) Ja veuràs: en el *beefteak* am mongetes, digues qu'enlloc de *beefteak*, m'hi posin un ou ferrat. No; veuràs, millor: que m'hi posin un parell de talls de llomillo.

MOÇO

Home: podía haver demanat, de primer entuvi, llomillo am mongetes! *(El moço se'n va.)*

POMPEYUS *(Als companys.)*

¡Aquest *infra-home* ignora que de sabis es el dubtar!

M. TAROT

¿Qu'encara no són aquí els prohoms que han de venir a l'Assamblea? ¡Ja es tart! ¡Ja ha passat l'hora! Qu' estrany que no's comenci puntualment!

FADA

Aquí lo únic que's comença puntualment són les *corridas de toros*.

M. TAROT

Ja ho sabía, però això no es pas català.

FADA

¡Ay, fill! ¡Si som el poble més *torero* de totes les Espanyes! Pera tot gasto tením dues places... ¿Que no es català? Però hi ha alguna cosa que'n sigui?

M. TAROT

¿Y el moviment? ¿Que no representa res el moviment polític y els trenta, quaranta o cinquanta mil vots de les eleccions?

FADA

¡Desgraciat! Mira, ¿veus aquell senyor que seu allí? Es un prohòm que parla del *tirano* a totes hores y...

fins les targetes de visita's fa fer en castellà! ¿Aónt veuràs un rètol de botiga que no sigui escrit en aques ta llengua? Tothòm, tots aquests senyors que tant y tant criden, tenen porters castellans, minyones castellanes, s'abonen a la Guerrero, y deixen morir de solitut y miseria'ls teatres catalans. Parlen castellà en el sí de la familia, elegeixen diputats que van a Madrid a fer de Castelar, lluhint l'*aciento* y fent mèrits y donant *dos* de pit com els tenors Y quan no parlen, xiulen: *El Garrotin, Los Panaderos* y *La Machicha.*

M. TAROT

¿Y què hi diuen els castellans a tot això?

FADA

Res; són bona gent y no s'enfaden. Jo, en el seu lloc, demanaría lleis de represió, perque jo crec que tot això es un complot dels senyors d'aquí pera fêlshi malbé la llengua y entristîlshi y desgracialshi les costúms encara més... ¡Mira, ja són aquí!

(Se sent la marxa del Tannhäuser. *Van venint els prohoms en professó. Per la dreta arriben el director de* La Veu del Poble *y la seva gent; per la esquerra'l director de* El Poble de la Veu *y la seva colla Grans salutacions dels uns als altres, y encaixades de la dreta am la esquerra, veyentse fer a m-lts, al darse les mans, el gest qu'hem vist fer a n'en Fòsfor y en Xenius, en el quadro primer)*

TOTHÓM

¡Els prohoms! ¡Els prohoms! ..

ESCENA V

Mateixos, el DIRECTOR DE LA VEU *y el* DIRECTOR DEL POBLE, *seguits de llur gent. El doctor Julí Martiá resta en sa taula y s'adorm.*

PROHOM 1.er

¡Senyors! ¡Queda constituída l'Assamblea! (*Aplaudiments.*)

UNA VEU

¡Que bé parla!

TOTHÓM

(*Imposant silenci.*)

¡Pst!...

PROHOM 1.er

He fet el sacrifici de sospendre'l meu viatge d'imperialisació catalana y de propaganda de les nostres idees a Jetafe, Navalcarnero, Cuenca y Guadalara, pera assistir a aquesta reunió d'ont han d'eixir orientacions noves pera'l moviment català (*Grans aplaudiments.*)

MOÇO

Senyor Pompeyus. ja té preparat el llomillo am mongetes.

POMPEYUS

Senyors, vaig a alimentarme. Nosaltres els positivistes estèm per lo positiu. ¡Vagin fent, vagin fent! Ja me'n faràn dos quartos! (*Aplaudment En Pompeyus encaixa alhora am els prohoms de la dreta y de la esquerra, fent el «gest» als uns y als altres.*)

PROHOM 2.on

Passèm la vida en plena inercia estàtica. Passèm la vida sense energía, sense acció. Y cal accionar, cal moures, cal fer... quelcòm.

TOTS

¡Bravo! ¡Fem quelcòm!

PROHOM 3.er

Però res de discussions. Les discussions no són científiques.

PROHOM 2.on

¡Això es!

PROHOM 1.er

¡Molt bé!

UNA VEU

¡Olé!

UN ALTRA

¡*Fuera*, aquest que ha dit *olé!*

PROHOM 3.er

¡Fòra, aquest que ha dit *fuera!*

PROHOM 1.er

¡Orden, senyors! ¿Què podríem fer? ¡Veyàm!

UNA VEU

¡Potser que fessim una sardana!

(Grans crits de protesta.)

PROHOM 1.er

Esta bé, ¡no la fem!

PROHOM 3.er

Potser que creessim un cassino, am una bandera, un segell, y un president.

PROHOM 1.er

¡No! ¡Tothòm voldrà esserne!

PROHOM 3.er

¡Millor! Aixís serèm n'és: ¡tot Catalunya!

PROHOM 1 er

Vull dir que tothòm voldrà esser president.

PROHOM 3.er

¡No hi fa res! ¡Fem un cassino aont tothòm sigui president!

PROHOM 2.on

¿Sense socis?

PROHOM 3.er

¡L'ultim qu'entrarà serà'l soci... sense veu ni vot!

TOTS

¡Fòra! ¡Fòra! ¡Volèm votar!

PROHOM 3.er

Ja que tením dreta y esquerra, y allò de la Solidaritat ja s'ha fos, potser que creessim l'alta y la baixa, la del devant y la del derrera.

UNA VEU

¡Res de política!

PROHOM 3.er

¡Còm s'entèn! ¡Si no fem altra cosa!...

PROHOM 2.on

¡No se'ns acut cap idea!

PROHOM 1.er

¡No sabém què fer!

PROHOM 3.er

¿Què podríem fer?!...

TOTS

(*Amb aire fúnebre.*)

¿Què podríem fer! — ¡Què podriem fer! — No se'ns acut cap idea!...

PROHOM 1.er

¡Potser que ho preguntessim al doctor!

TOTS

¡Sí, sí! ¿Aónt es?

PROHOM 2.on

¡Es allí!

TOTS

¡Dorm!

PROHOM 1.er

¡Doctor, desvetlleuvos!

(*El doctor desperta.*)

¿Què podríem fer?

EL DOCTOR

Homes, potser que fessim... la Solidaridat

(*Grans xiulets.*)

EL DOCTOR

Y si fessim... y si fessim...

TOTS

¿Què? ¿Què?!...

EL DOCTOR

¿Y si fessim.... una mica de política?

(Grans aplaudiments.)

TOTS

¡Visca! ¡Fem política! ¡Fem política!

PROHOM 1.er

¡Senyors! L'Assamblea de regeneració acorda fer política. ¡Vida nova!

(Grans aplaudiments. Ovació.)

L'HOME DEL TRAMVÍA

Cuidado, senyors, que ve'l tramvía. ¡La corrent ja va!

FADA *(A Mestre Tarot)*

¿Veus? Lo únic que funciona una mica bé, són els tramvíes.

M. TAROT

¡Y barato! ¡Dèu centimets!

FADA

¿Vols res més català? ¡Visca'l tramvía!

TOTHOM

¡Visca'l tramvía!

(Se sent la campana del tramvía que arriba. Així que surt la plataforma a escena, gran explosió y incendi.)

TOTS

¡El *cable*, el *cable* trencat!

FADA

¡Ni això funciona bé!

M. TAROT

¡Anemsem, Anemsen!... ¡Y donguim un altre ofici, senyora Fada!

FADA

¿Per què?

M. TAROT

Perque l'ofici de corrector de probes es molt pesat. En aquest país se fan massa probes y hi ha massa coses a corretgir... ¡Tot s'ha de corretgir! Més m'estimo esser mestre d'estudi amb escola clausurada, que corrector. El verdader treball, la verdadera feina, són els mestres d'estudi els qui l'han de fer en aquest poble!

FADA

Sí, tens rahó, anèm. Però avans, vull que vegis l'apoteosi barcelonina.

APOTEOSI

Suaument, a poc a poc, com qui no vol la cosa (qu'es com se fan les jugades de borsa y s'acrediten les botigues de betes y fils), el senyor Papitu, o senyor Mariano, o senyor Mauri, o senyor Esteve (que am tots aquets noms y altres no tan escayents es conegut l'honorable burgés de Barcelona), anirà pujant de sota terra cap a la llum del día o de la escena (que pera'l cas es igual), y vindrà a exposar devant del públic aquella sa respectable buidor tan deliciosa.

Pujará sol y ben sol, com cal al fill d'un poble individualista com el nostre, y assegut sobre l'ou d'una mona de Pasqua, símbol ensemps de l'ou que nostres intelectuals ens amaguen cada día, y del respecte a la tradició y a la pasticería religiosa.

Axí que nostre home haurà arribat al cap de munt, l'enginv de la tramoia enlairarà derrera d'ell (entre núvols que aprés s' esvahirán), la montanya de Montserrat, la verdadera, no la de terra y roca, sinó la dels segells, marques, capçaleres, felicitacions y postals. Una gran serra haurà serrat ja'l cim més alt y hi haurà restat enfalcada.

Pera que no sigui dit que'l Sol sempre fa'l gasto, un cove s'enlairará per derrera de la montanya, y de dit cove n'eixirà la Lluna.

Quan totes aquestes coses més o menys terrenals o materials hauràn, per enlairament, assolit llurs llocs, vindrà'l torn de les coses celestials y espirituals, les quals vindràn a nosaltres representades per dos àngels, que descendiràn sostenint una llaçada ont s'hi llegirà "Ave María Gratia Plena", com si's tractés d'una casa d'en Gaudí.

Durant tot aquest joc de puja y baixa, l'escenari s'haurà anat omplint de barcelonins, vinguts pera rendir homenatge al bon burgès. Les situacions de dreta y esquerra del públic serà guardades en lo possible. A la dreta s'hi veurà gent llantiosa, gent trista, gent bruta, gent rica y fins gent que té talent. A la esquerra gent que's vegi que fa poc havíen dit mal de Catalunya, gent del C. N. R. (Cinc Nulitats Reunides), y gent de tota mena de gent.

Per tot arreu se veuràn mallorquins; mallorquins acabats d'

arribar y mallorquins que facin cara de no *arribar* mai. Se ficaràn per tot, ho manegaràn tot, y acabaràn per colocarse en els millors llocs. Y s'hi veuràn guardes urbans y guardes sense urbanitat, lladres y beates, venedors y compradors, tota mena, en fi, de transeunts, de tips y tipos, de farts y farsants, de nyèbits amb aires senyorials y de senyors ab posats nyebiteses. En Laporta's passejarà amunt y avall com si fos a la Rambla.

Y tot això serà ilustrat y subratllat per la dolça, sentimental, nacional melodía d'*El noy de la mare.* Y el tot serà portat am dolçor, am carinyo, am patriòtic y misticisme... Qui sab! Quí sab si quan baixi el teló, els cors commoguts no s'enlairaràn com un sol cor, pera batre *Els Segadors!*

FI

Notes

El lector haurà pogut observar que aquesta Revista consta d'un pròlec y *sis* quadros, malgrat dirse en la portada que no més ne té *cinc*. Explicarèm l'error.

S'imprimí la portada de La Veu del Poble y El Poble de la Veu, seguint la redacció del cartell anunciador de les representacions d'aquesta obra; y, per lo tant, s'oblidà que'l Quadro segon no havía sigut ofert al públic en cap de les vinticinc representacions que's donaren al Teatre Gran Vía. Emperò'l dit quadro havía sigut escrit, a instancies de la empresa, immediatament després de la estrena de la Revista, y no perque als actors els espantés el representarlo, hem cregut que haguessim de deixar d'imprimirlo

Ademés, en la nit de la estrena's feren les supressions següents:

QUADRO PRIMER: Tota la escena IV. En la escena V, desde que Xenius diu: *¡Molt bé, Fòsfor!*, fins que Fòsfor exclama: *¡Encaixa!* En la escena VI, desde que Pompeyus diu: *¡Trevallèu massa barato!*, fins que parla del terratrèmol de Sicilia. Y en la escena VII, desde que la Fada diu que tots els barcelonins estàn sempre d'acort pera anar al café, fins qu'exclama: *Ara al Temple de la Mongeta!*

QUADRO QUART: En la escena II, desde que Dionís diu: *No'n vinc: ¡me fujo!*, fins que Tarot li pregunta: *¿Quin temps farà d'aquí un quart d'hora?* Y en la esce-

na III, desde que apareix el Crític, fins que la Fada diu: *¡Tarot, que'l temps passa!*

APOTEOSI: La que's feu al teatre no té res que veure am la veritable. Se suprimí tot, deixanthi el senyor Papitu. Això es just, y fins es significatiu; y, entre nosaltres, el fet de permaneixer dit senyor y desapareixer lo trascendental, no deixa de tenir trascendencia.

BIBLIOTECA

DE

Joventut Teatral

	Ptas.
Per una capa.—Comedia en un acte y en prosa, d'n Emili Graells Castells.	1
El Sacrifici.—Drama en tres actes y en prosa, d'n Faust Casals y Bové. .	2
Cel perdut.—Quadro dramátic en un un acte d'n Florenci Cornet. . . .	1
Francesch Rusck.—Drama en un acte y en prosa d'en Emili Graells Castells	1
Crepuscle, quadro dramátic, per Santiago Gomila	1
L' Amor es cert, assaig d' entretenim ent escénic de J. Oliva Bridgman.	1
¡Pobra Mare!—Drama en un acte y en prosa d'en Emili Graells Castells.	1
La mitjornada.—Comedia en un acte y en prosa, d'en Josep Iborra y Solé.	1